

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE GRUPUL PENTRU DIALOG SOCIAL
ANUL V • Nr. 17 (220) • 27.04-03.05.1994 • 16 pagini • 200 lei

VIRGIL IERUNCA
“Rezistența prin cultură”

pag. 13

SOCIAL

Drama rețetelor compensate

pag. 6

Legea taxelor locale

pag. 3

POLEMICI

Mihai Sin versus Alex. Ștefănescu

pag. 14

Interviul săptămânii

pag. 8-9

Mihai Botez, ambasadorul României la ONU

Ocazia tinerei Forumului Crans Montana la București a relansat discuția asupra valorii “Casei Poporului”, rebotezată acum “Palatul Parlamentului”. Firește, presa naționalistă s-a grăbit să exulte și să laude mega-edificiul din toate puterile, fără să-și disimuleze entuziasmul pentru ctitor.

Mai grav mi se pare însă că destui oameni ce nu sînt neapărat admiratori ai defunctului tiran tind, încet-încet, să “înghită” monumentul, consimțind să creadă că, la urma-urmelor, el “nu e chiar atît de oribil”, că are totuși “o valoare”. Alții amintesc că e o “creație a întregii națiuni”, realizată cu prețul unui “mare efort național”, cum spune broșura distribuită participanților la Forum, că se află înmagazinată acolo o uriașă cantitate de muncă înalt calificată “numai a specialiștilor români”. Mulți se simt impresionați de sălile placute cu marmură, ori de imensele candelabre, de nenumăratele coloane decorate, ori de mobilierul sculptat. În fine, nu puțini sînt cei care privesc cu coada ochiului la onapeții din străinătate, furindu-le, cu o secretă plăcere, eventualele exclamații de uimire, dintre care unele, ca cele ale d-lui Carteron, președintele Fundației Forum, seamănă cu veritabile exerciții de adulare a guvernului român. Ei citesc admirativ în broșura amintită că edificiul dimbovițean ocupă locul II în lume în privința suprafeței construite, după Pentagon, și locul III în privința volumului construit, situîndu-se astfel între piramida lui Quetzalcoatl și cea a lui Keops. Dar este această poziție în Cartea recordurilor un motiv de orgoliu național?

Trei sînt însă erorile care se fac de obicei în elogiul “Casei Poporului”:

Mai întîi se confundă mărimea cu măreția. Or, clădirea, deși, firește, foarte mare, nu este numai complet lipsită de măreție, dar e de-a dreptul meschină. Mărimea ține de cantitate, măreția de proporție, de echilibrul părților, de forma ansamblului. Din acest punct de vedere, a declara “Casa” un monument “faraonic” este o insultă, dar nu la adresa ei, ci la cea a piramidelor. Ele primesc măreție de la forma lor desăvîrșită, pe cîtă vreme “Casa” seamănă cu un gigantic stăvilar înzorzonat și nu cu un monument. În zadar e imensitatea sălilor unde ostenești vîind să le străbați, în zadar se înalță stîlpii enormi, arhitravele colosale; în lipsa bolților, a unei cupole care să-ți poarte privirea spre înalt, plafoanele drepte sau abia ușor-concave, din care atîrnă dizgrațios candelabrele, în

chipul unor monstroase mameloane, te sufocă și fac spațiul insuficient, trespărabil, asemănător celui subpămîntean al unei cripte. Marea dramă a acestor săli este că au numai tavan, dar nu și cer, aidoma odăilor noastre de bloc “comfort sport”. Nu au românii atunci simțul monumentalului? Ba îl au, dar el nu trebuie căutat aici, ci, de pildă, la Dragomirna sau la Sucevița. Acelea sînt mult mai scunde, dar au măreție, și nu sînt foarte înalte, dar au altitudine.

A doua mare confuzie este cea dintre efort și creație. Nimeni nu contestă imensitatea muncii depuse, nimeni nu neagă calitatea meșterilor sau a inginerilor. Dar milioanele de tone de ciment nu înseamnă creație, așa cum kilogramele unui trup nu înseamnă spirit. O suprafață arhitectonică nu devine o operă de artă doar fiindcă este bogat decorată, ci doar prin justetea și sensul decorului. Aneștorul eclecticism stilistic, așternut diluvină fără logică și sens, dă nu un decor, ci un fard îninteligenț, fără spirit, rezultat al unui efort timp, mai prejos chiar decît o imitație francă și fără pretenții. “Aplicație createoare” din abundență, dar unde este creația?

De aici derivă și a treia confuzie, pe care, utilizînd o distincție a lui Constantin Noica, am formula-o spunînd că cei ce laudă “Casa” nu disting între bunuri și valori. Milioanele cheltuite, milioanele de metri cubi de ciment, cifrele cu multe zerouri ale metrilor pătrați ai spațiilor interioare indică doar că s-a produs un bun, ce poate fi utilizat în fel și chip. Numai că o construcție reprezentativă a unei țări, adăpostindu-i Parlamentul, trebuie să fie și altceva decît un bun foarte costisitor. Ea trebuie să fie o valoare, ceea ce înseamnă acces la eternitate și altfel decît prin refuzul pur material de a se năruși prea curînd. Piramidele – pentru a reveni la ele – nu erau numai imense mase de piatră servind drept morminte; ele exprimau, prin forma lor, nestăvilita credință în posibilitatea sufletului de a birui moartea. Dar masa de piatră a “Casei” nu exprimă decît ambiția vană a unui despot de a birui sufletele.

Deși nu este o valoare (cum poate exista valoare împotriva sufletului?), “Casa” are o anumită valoare: ea stă acolo, proptită în deal, amenințătoare și înformă, ocupînd suprafața unui întreg cartier demolat, cu case frumoase, biserici, pomi, unde trăiau oameni. E o demonstrație pe multe hectare a nesăbuiții, a mărginirii, a lipsei de valori și de suflet a tiraniei.

ANDREI CORNEA
Casa fără cer

CITITORII NE RĂSPUND LA CHESTIONAR

Domnilor,

Apelați insistent de o bună bucată de timp la cititori, să-și exprime părerea asupra revistei dvs. O fac și ei cum pot, mai toți sînt încințați de felul cum apare ea azi, ou nu. Faptul că cereți păreri, dă dovadă că sînteți în impas;

de subiecte, de condeieri și de cumpăratori, și nu este de mirare acest lucru. Să adăstăm puțin doar asupra numărului 14, ultimul apărut. Prima pagină, fotografiile care înconjoară un articol cu ceva despre democrație și capitalism; un amalgam din care nu-ți rămîne nimic. El nu este interesant nici pentru un om instruit, nici pentru unul sensibil la artă și nici pentru unul cu mai puține clase care, sigur, nu înțelege decît dureroasele povei, pe care ei și toți le cără cu ei. Pagina doua; Curier, ce o mai fi însemnînd și aceasta, scrisă cu niște litere neglijente, trase cu pensula. Mai jos, o sumedenie de scriitori cu aprecieri, cu liste, cu nume și o scurtă prezentare a cărții lui N. Titulescu "Politica Externă a României". Se cădea pe toată această pagină să se publice pasaje mari din acest autor care a fost martor activ la flurirea României moderne, pentru ca citindu-le să rămînă pentru fiecare ceva din trecutul nostru alt de necunoscut. Pagina treia, Cultură, tot aceleași litere de pensulă. Reține atenția Evocarea lui Vianu. Într-adevăr, o personalitate ca a lui Eugen Ionescu merită nu numai evocări, ci și publicări în foliolele ale opereii sale, care a "silit" pe nemuritorii Franței, să-l primescă printre ei. Ionescu a fost în Franța cel mai mare dintre ambasadorii culturii a cărui lumină ardea la Paris și lumină Bucureștiul de unde plecase.

Pagina treia, Economie, tot de pensulă, și Călugărul din agricultură și Impozitul agricol, autorii taie și spînzură guvernul și partidul majoritar, consideră o imixtiune între un electorat care a votat în majoritate acest partid și prin urmare dreptul lui să creeze legi și să le aplice celor care l-au ales. Alegerile au fost libere, au fost recunoscute ca fiind legale la noi și aiurea. Caricatura, de o concepție a unui preșcolar și de o dexteritate pe măsura. Pagina patra, Politică. O înșiruire de subtitluri care se vor găsi politice, împopstrate cu aceleași caricaturi de grădiniță. Pagina cincea, Accente. De reținut nimic. Pagina șaptea, Societate. De reținut doar "Dustin Românească". Paginile 8-9, Interviu săptămîinii, lung, dezlinat. Pagina zece, Document. Un membru PCR povestește cum a participat la evenimentele de la Brașov, eu n-am fost membru de partid, dar am participat prin misiune de serviciu la evenimentele din București, dar nu mă laud cu aceasta, și ca mine au fost cei mai mulți și-și vîd mai departe de treabă. Pagina unsprezece, Evocare. Regina Maria, o traducere din limba franceză, interesantă ca istorie a monarhiei și a României în timpul celui dintîi război mondial, dacă cititorul este curios, să caute și să citească cartea reginei "Viața mea". Pagina douăsprezece, Economie mondială. Cu economia noastră am terminat, nu prea vîd cititorul cu buzunarele goale să-l mai intereseze și economia mondială. Pagina treisprezece, Eseu. Ceva despre capitalism, sau spre capitalism. Titlul prin el te face să-l treci. Mai urmează Crucea de piatră, o reclamă stomatologică și Ucraina sub alegerei.

Domnilor, didacticismul în presă este neavenit, articolele dvs. sînt prea lungi, pentru o lume grăbită. Articolele dvs. sînt neinteresante, pentru mine, greu mă "lipesc" de cite unul. Aveți o sumedenie de personalități de dinainte și după cel de-al doilea război mondial, publicați-le amintirii. Revista trebuie scrisă stufos, cititorul să caute în texte subiectul care-l interesează. Un nume de autor care apare repetat în paginile unui ziar plictisește, mai ales, cînd e catalogat specialist în, cum spuneti dvs.: economie, cultură, dialog, eseu, comentariu politic.

Dacă sînteți transparent, publicați aceasta.

Ionel Tutunaru, București, 9.04.1994

I. Mă interesează: 1. editorialul, 2. actualitatea culturală, 3. "Accente", 4. interviul săptămîinii, 5. sondaje de opinie, 6. anchete sociale, 7. curier.

II. Autori preferați: 1. Andrei Cornea, 2. Horația Pepine, 3. Sorin Antohi, 4. Gabriel Andreescu, 5. Radu Călin Cristea, 6. N.C. Munteanu.

III. Personalități la "Interviul săptămîinii": Andrei Pleșu, Smaranda Enache, Victor Rebengiu, Mircea Sorescu, Mircea Coșea, Corneliu Băbu, Dan Grigore.

IV. Ar fi, cred, interesant să publicați mai multă informație despre diverse aspecte din viața altor țări (nu neapărat numai cele occidentale; probabil că și în țări mai apropiate - Bulgaria, Cehia, Polonia, Ungaria - se găsesc experiențe interesante). Mă refer la subiecte (nu din viața politică) precum: mersul reformei economice în fostele țări comuniste; tratamentul de care au parte minoritățile etnice, religioase dar și altele în alte țări; ce măsuri legale s-au luat (dacă s-au luat, unde s-au luat) în alte țări pentru împiedicarea manifestărilor xenofobe; problemele morale implicate de progresul genetic (toată gama de embrioni umani obținuți in vitro și, mai recent, primii cloni umani); SIDA în lume (inclusiv Africa).

V. Grafica mi se pare excelentă. Ar fi poate exagerat să afirm că este partea cea mai reușită a revistei; este, în orice caz, cea ce este constant reușită. De altfel, m-am întrebant (și vă întreb) dacă nu ar exista și o formă mai puțin "perisabilă" de reluare a unor dintre cele mai reușite desene. Ar fi de spus că am admirat nu numai, ci și articolele (puține) semnate de Perjovschi.

Pentru următorul chestionar - la anul - vă propun să adăugați o întrebare despre eventualele nemulțumiri ale cititorilor revistei. În genul: "Ce nu v-a plăcut sau ce nu place în revista noastră?". Totodată, să adaptați rubrica chestionarului (referitoare la diferitele tipuri de articole) la structura actuală a revistei; în prezent, articolele săptămîiniale ale lui Ilie Șerbănescu (vizind aspecte economice) nu-și găsesc locul nicăieri, deși există rubrici ce se referă la articole cu o periodicitate mult mai mică ("comentariu despre TVR", "istoria religiilor").

Cu riscul de a deveni insolent, v-aș scrie și ce aș fi răspuns dacă întrebarea despre ce nu mi place la "22" ar fi fost pusă. E vorba de faptul că de vreo jumătate de an, poate chiar mai mult, numărul colaboratorilor se restrînge tot mai mult; regăsim în paginile revistei (unsoari cu contribuții care chiar scoperă cite o pagină) aceiași colaboratori, săptămîinla de săptămîinla. Nu vreau să spun nimic rău despre calitatea articolelor lor, e vorba de autori foarte respectabili. Ceea ce mă deranjează, cu toate acestea, sînt două lucruri: frecvența (care nu întotdeauna are scoperiri în noutatea ideilor) și "monopolul" asupra rubricilor.

Nadia Badrus, Cismădie

I. Mă interesează: 1. editorialul, 2. comentariile politice, 3. eseu filosofic, 4. interviul săptămîinii, 5. "Accente", 6. istoria religiilor, 7. scrieri de la cititori, 8. sondaje de opinie.

II. Autori preferați: 1. Tia Șerbănescu, 2. H.-R. Patapievi, 3. Ilie Șerbănescu, 4. Andrei Cornea, 5. Gabriela Adameșteanu.

III. Personalități la "Interviul săptămîinii": Regele Mihai, Corneliu Coposu, Gabriel Liiceanu, Petru Creția, Octavian Paler, Alexandru Paleologu, Mircea Ciobanu, Vintilă Brătianu, Sergiu Cănescu, Doina Cornea, Andrei Pleșu, Ion Rațiu, Ana Blandiana, Victor Rebengiu, Constantin Ticu Dumitrescu, Petre Mihai Băcanu, Ion Vianu, Marian Munteanu, Dion Patriciu.

IV. Teme noi: educație, viața cotidiană în Occident, politologie de la A la Z.

Vă citesc cu atenție și respect încă de la primul număr. Aș dori să fiți mai incisivi în opoziția elegantă pe care o faceți actualiei Puterii comuniste, Putere ce nu știe să respecte regula jocului - Ceea ce se întîmplă acum este absurd, aberant și extrem de preocupant. În haosul întretînut pe care-l traversează, România i-a fost răpită de actualii reprezentanți ai imposturii pină și perspectiva - avută înainte de '89 - căderii unui regim criminal. Acele instanțe incontrollabile de care se ocupa Kafka sînt mecanisme anglice în raport cu monstruoasa mașină comunistă de azi. Cred că orice ezitare în a contracara decisiv, definitiv proliferarea structurilor comuniste de la noi - structuri care nu au cum să se restaureze intruciu nu au fost nici o clipă cu adevărat rișturoase - reprezintă ceva extrem de periculos și cu consecințe de a căror gravitate nu ne putem da încă seama. Orice dialog cu cei ce niciodată nu au știut să vorbească cu cineva mi se pare un act ireponsabil, un demers care întărește actuala camarilă, acționînd ca un drog asupra maselor credule care speră într-o victorie a Opoziției. A nu înfiera grațiozitățile, amabilitățile Occidentului orb, naiv, infumurat și pragmatic însemnă a înținde o mînă și actualiei Puteri din România! Este inadmisibil! Știe oricine că nicăieri și niciodată comunismul nu a putut fi îndepărtat prin mijloace specifice recuzitei democratice. Nu putem - de dragul unor principii - să-l menținem la nesfîrșit. Sacrificarea unor generații nevinovate reprezintă un mare păcat. Iar cei care-l comit - din rațiuni de frică, lenie, uitare vinovată sau prea multă visare - vor avea de plătit în fața istoriei.

Adrian Popescu, Rosiorii-de-Vede

I. Mă interesează: 1. editorialul, 2. cronica politică, 3. interviul săptămîinii, 4. eseu cultural, 5. actualitatea culturală (cronica de carte și de film).

II. Autori preferați: Gabriela Adameșteanu, Andrei Cornea, Tia Șerbănescu.

III. Personalități la "Interviul săptămîinii": Octavian Paler, Al. Paleologu, Nicolae Manolescu, Gh. Viăduțescu, Ioan Scurtu, Raoul Șorban, Mihai Sora etc.

IV. Teme noi: educație - rolul învățămîntului universitar în actuala perioadă; implicarea intelectualului în viața societății; dialoguri Opoziție-Putere.

V. Ilustrația este bună.

VI. Litera este convenabilă.

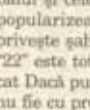
Prof. Doina Teglas, Miercurea Ciuc

I. Mă interesează: 1. editorialul, 2. scrierile de la cititori, 3. cronica politică, 4. "Accente", 5. comentariile despre proiectele de legi în curs de votare în Parlament, 6. actualitatea culturală (cronica de carte), 7. comentariul despre TVR, 8. istoria religiilor.

IV. Teme noi: sport (șah). Cred că e bine să introduceți o rubrică de șah. Fotbalul și celelalte sporturi au unele publicații care le popularizează. Au ziare de specialitate. În ceea ce privește șahul, nu există o revistă de specialitate iar "22" este totuși o revistă cu un nivel intelectual ridicat. Dacă puteți introduce o rubrică de șah, aceasta să nu fie cu probleme de mat în două sau trei mutări, ci să trateze chiar despre șahul competițional.

Gh. Dumitriu, Techirghiol

I. Mă interesează: 1. editorialul, 2. cronica (sau comentariile) politice, 3. "Accente", 4. anchetele sociale, 5. comentariile despre proiectele de legi în curs de votare în Parlament, 6. actualitatea culturală, 7. comentariul despre TVR.

II. Autori preferați: 1. Andrei Cornea, 2. Horația Pepine, 3. Radu Călin Cristea, 4. N.C. Munteanu.

IV. Teme noi: 1. viața cotidiană din țările occidentale, 2. informații culturale asupra săptămîinii care urmează (cărți, spectacole, expoziții).

Ion Horia Ilcus, București

Rezultatele "Chestionarului" se vor da după 1 iunie.

Din sumarul numărului viitor:

- Interviu săptămîinii: Mircea Coșea.
- Dosarul corupției (anchetă).
- Ungaria înainte de alegeri

Radio Delta - "Drumul cel mai scurt către informație"

- F** ● emisiune pivot consacrată actualității
- O** ● oferă mesaje clare și inteligente create special pentru dvs.
- U** ● vă îndeamnă la acțiune prin informație
- S** ● de luni pînă vineri, între 7⁰⁰ și 10⁰⁰

"Drumul cel mai scurt către informație"

ILIE SERBĂNESCU

Maurul și-a făcut datoria...

Indiferent dacă Fondul Monetar Internațional va considera sau nu îndeplinite precondițiile pentru încheierea Acordului cu România - printre care și mult disputata liberalizare a cursului valutar al leului (mai precis schimbarea sistemului de licitație în direcția constituirii unei piețe interbancare, singura pe care se poate forma un curs relevant, necomandat politic) - și, deci, indiferent dacă se va primi sau nu creditul stand-by, autoritățile de la București trebuie, vrînd-nevrînd, să decidă oricum pe ce drum vor îndrepta România: spre reformă sau spre dezastru. Ceea ce rămîne probabil mai greu de înțeles pentru neșpecialiști este faptul că tocmai aceste precondiții au împins către o asemenea tranșantă alegere, într-un fel benefic clarificatoare.

Precondițiile au constituit în fond un șir de restricții și constrîngerii fiscale, bugetare și monetare prin care să se obțină o cit de precară stabilizare macroeconomică, adică la nivelul global și de suprafață al economiei. Nu este vorba de o reformă propriu-zisă care să vizeze economia reală, adică structurile fizice de producție: ramuri, întreprinderi, activități. Această reformă n-o pot efectua decât românii înșiși. Cu condiția să vrea. Și că trebuie acceptate niște sacrificii pentru aceasta. Altfel, dezastrul nu numai se va prelungi, ci, inevitabil, se va accentua. Organismele financiare internaționale - în frunte cu FMI și Banca Mondială, indiferent care ar fi impresia despre ele în necunoștință de cauză - nu pot face această reformă în locul românilor. N-au cum s-o facă, nu e treaba lor și nici nu-și propun așa ceva. Ele doar te ajută dacă vrei s-o faci tu însuși și îți refuză sprijinul dacă vrei să dobîndești credite fără ca de fapt să-ți restructurezi economia. Nu de alta, dar ar fi pur și simplu bani aruncați pe fereastră.

Cerințele formulate de FMI și cuprinse ca angajamente ale părții române în Memorandum se referă doar la pregătirea condițiilor pentru demararea reformei, inutil și costisitor întârziată în România.

Este vorba, pe de o parte, de crearea climatului general propice reformei, prin realizarea unui echilibru relativ la nivel macroeconomic. În primul rînd între cerere și oferta globală pe piața internă, chiar dacă - fundamental de subliniat - acest lucru nu este posibil în momentul de față decît prin reducerea cererii, scopul fiind controlarea cit de cit a in-

flației, înamicul nr. 1 al economiei. În al doilea rînd între cererea și oferta de lei și valută, chiar dacă - din nou în mod fundamental de subliniat - obiectivul nu poate fi obținut acum decît printr-o strângere a ofertei de lei. Căci o încercare de echilibrare a cererii și ofertei în sine de valută ar însemna eliminarea deficitului comercial prin reducerea bruscă și masivă a importurilor, cu efectul unor noi prăbușiri de producție și în nivelul de trai. În schimb, de un curs valutar unic relevant este nevoie, fiind singurul reper solid pentru adevăr, ordine și aprecierea viabilității unei activități în economie.

Pe de altă parte, cerințele formulate de FMI crează condiții pentru o reformă în economia reală prin indicile aproape fără echivoc oferite asupra

domeniilor, sectoarelor și activităților de restructurare. Căci trebuie să fie clar. Aceste cerințe - care au constituit un ansamblu de restricții în plan fiscal, bugetar și monetar (de la încetarea emisiunilor monetare fără acoperire și înăsprirea poverii fiscale la limitarea deficitului bugetar și ridicarea dobînzilor) au fost și sînt constrîngerii pentru întreaga economie, mai ales pentru una precum cea ro-

mănească, dominată copleșitor de agenți economici de stat care operează nu cu resurse proprii, ci cu cele ale "tuturor", adică ale nimănui, și față de care se comportă ca atare. Dar, în mod evident, încercările devin pur și simplu sufocante pentru agenții economici care produc pierderi sau care supraviețuiesc numai pe baza unor subvenții casuflute. Constrîngerile stabilizării macroeconomice ajută la identificarea agenților economici, activităților sau sectoarelor obligatoriu de restructurat.

Dorită sau nu, restructurarea, chiar dacă pentru început înseamnă abandonarea de întreprinderi și ramuri în declin, este singura care oferă o șansă. Absența restructurării industriale echivalează nici mai mult nici mai puțin cu autoexcomunicarea din competiția internațională.

Concluzionînd: dacă autoritățile de la București nu vor folosi, pentru a începe în sfîrșit restructurarea industriei, prilejul relativ stabilizării macroeconomice actuale, nu numai trenul competiției pentru Europa va fi definitiv pierdut, dar și toate eforturile depuse pentru această stabilizare se vor fi dovedit absolut degeaba. Actuala stabilizare macroeconomică n-a putut fi un scop în sine. Fără a fi urmată și deci a se baza pe o schimbare în economia reală, această stabilizare va avea doar un caracter pasager și se va pierde curînd. Mai ales că, în mod obiectiv, o politică de severe constrîngerii bugetare, fiscale și monetare cercetate nu poate fi menținută mult timp: în general, după 6 pînă la maximum 9 luni ea trebuie relaxată. Autoritățile de la București au de ales astfel între: a) o relaxare prudentă de care, printr-un început de asanare la nivelul industriilor fără șanse, să beneficieze partea sănătoasă a economiei, ceea ce ar înlătura pericolul unei noi destabilizări macroeconomice, și b) dimpotrivă, o încercare de revenire la situația de pînă acum, de alocare neselectivă și neeconomică a resurselor, ceea ce înseamnă nu numai îrosiri din puțînul existent, dar și, pentru o amăgitoare combatere a penuriei, alocări de resurse false prin emisiuni monetare fără acoperire. Resurse fictive, create de mașina de fabricat bani de hîrtie a Băncii Naționale. Ce trebuie înțeles este însă faptul că nu va putea fi vorba doar de o simplă reluare a situației de pînă acum. Căci, după o perioadă de constrîngerii severe în plan fiscal, bugetar și monetar, o relaxare neînsoțită de restructurări în economia reală va reprezenta o completă pierdere de sub control a inflației și cursului valutar, cu efecte de acum prea bine cunoscute de români pentru a se mai înștiasta asupra lor.

RALUCA STROE-BRUMARIU

Legea taxelor și impozitelor locale

Trei au fost proiectele de lege trimise de Executiv Parlamentului pentru a fi adoptate în regim de urgență în vederea calculării veniturilor la bugetul pe 1994: Legea privind modificarea accizelor la produsele din import, Legea privind impozitul pe venitul agricol și Legea taxelor și impozitelor locale (ultimile două urmînd să intre în vigoare la 1 ianuarie 1995). Legea privind modificarea accizelor - care prevede mărirea accizelor cu 20 pînă la 300% la produse precum cafeaua, berea, vinul, țigările, autoturismele, aparatură audio și video etc. - a fost adoptată fără probleme. Singura obiecție ridicată de parlamentari a fost cota mare de creștere a accizelor la bere, deputații obținînd după cîteva pledoarii argumentate reducerea cotei de creștere de la 200 la 150%, dar numai pentru berea ambalată la sticlă. Legea impozitului pe venitul agricol a fost adoptată după aproape două luni de dezbateri și în absența Opoziției, care a refuzat să participe atît la dezbateri cit și la vot.

Menit să reglementeze sistemul de impozite pe clădiri, terenuri, mijloace de transport și de taxe locale - care în prezent sînt stabilite printr-o lege din 1981, actualizată, ce-i drept, prin două legi din 1992 -, proiectul de lege privind taxele și impozitele locale a fost adoptat fără modificări esențiale. Actualul sistem de stabilire a impozitelor și taxelor locale prevede la impozitul pe clădiri aplicarea unor cote diferite pentru societățile comerciale cu capital de stat față de cele cu capital privat, iar pentru persoanele fizice cotele de impozitare sînt diferite în funcție de localitatea unde este situată clădirea, în funcție de situația proprietarului (dacă este salariat la stat sau nu) și de numărul camerelor (dacă acesta depășește numărul de persoane care locuiesc în clădirea respectivă). Toate aceste diferențieri dispar din proiectul legii taxelor și impozitelor locale, care prevede ca impozitul pe clădiri să se calculeze cu o cota unică, indiferent de locul unde sînt situate și de situația proprietarului. În ceea ce privește impozitul pe terenuri, acesta a fost stabilit la sume între 15 și 120 lei pe metru pătrat, diferențiate pe municipii, orașe și comune.

Impozitul pe clădirile proprietate a persoanelor fizice se calculează prin aplicarea cotei de 1% din valoarea impozabilă a unui metru pătrat. Valoarea impozabilă este diferită în funcție de locul unde este situată clădirea (orașe, comune sau sate) și în funcție de materialul folosit la construcția clădirii. Pentru un imobil cu pereți din beton și cu încălzire centrală, situat în municipii și orașe, valoarea impozabilă a fost stabilită la 16.800 lei, impozitul fiind de 168 lei pe metru pătrat; pentru o clădire cu pereți din cărămidă arsă sau piatră, cu instalații, impozitul va fi de 145 lei pe metru pătrat. Pentru imobilele situate în comune, impozitul variază între 20 lei la cele acoperite cu stuf sau trestie și

67 lei la clădirile cu pereți din cărămidă arsă, piatră, beton. În sfîrșit, pentru atelierele imobile este de 44 lei/mp în cazul clădirilor cu pereți din lemn și 73 lei/mp pentru cele cu pereți din cărămidă arsă, beton sau piatră. Pentru subsolurile locuibile se va plăti 60% din norma pe mp a clădirii din care fac parte, iar pentru mansarde și pivnițe 50%. Conform legii, vor fi scutite de impozite clădirile instituțiilor publice, cu excepția celor folosite pentru locuințe sau de către unitățile economice, clădirile considerate monumente istorice, muzeele și casele memoriale și lăcașurile de cult. În cazul terenurilor aferente clădirilor (terenuri care nu vor depăși 500 mp), impozitul stabilit prin lege este de 120 lei/mp pentru terenurile situate în municipii (coborînd pînă la 30 lei), de 90 lei/mp pentru cele situate în orașe (coborînd pînă la 20 lei/mp în funcție de zona din oraș unde este situat) și 20 lei/mp în comune. Încadrarea terenurilor pe zone va fi făcută de către consiliile locale, în funcție de poziția terenurilor față de centrul localităților, de caracterul zonei respective (de locuit sau industrială) și de apropierea sau depărtarea față de căile de comunicații.

Legea prevede și modificarea taxelor asupra mijloacelor de transport, acestea urmînd să se stabilească în funcție de capacitatea cilindrică a motorului. Pentru autoturisme se va plăti un impozit de 4.000 lei pe an pentru fiecare 500 cmc, pentru autobuze, microbuze, autocare și autocamioane suma este de 12.000 lei pentru fiecare 300 cmc, iar pentru motocicletele este de 2.000 lei pentru fiecare 500 cmc. Pentru o șalupă se va plăti un impozit de 40.000 lei, pentru o barcă cu motor 20.000 lei, iar pentru un iaht 500.000 lei pe an. Instituțiile publice și persoanele juridice care au ca profil de activitate transportul în comun vor fi scutite de plata acestor taxe.

Taxele pentru folosirea locurilor publice de desfășurare sînt diferite în raport cu gradul de dotare a spațiilor, de natura produselor desfășurate, de serviciile prestate și de suprafața ocupată. De exemplu, pentru vânzarea pieselor de mașini taxa este între 300 și 500 lei pe zi. Pentru folosirea tarabelor din piețe, taxa este între 250 și 400 lei, pentru locurile de vânzare a mașinilor se plătește o taxă între 10.000 și 20.000 lei.

CertIFICATELE și AUTORIZAȚIILE în domeniul construcțiilor vor fi supuse unor taxe diferențiate în funcție de valoarea construcțiilor, suprafața terenurilor și natura serviciilor prestate. Astfel, pentru un certificat de urbanism, în mediul urban, la un teren de pînă la 250 mp, taxa va fi de 1.500 lei, pînă la 500 mp de 2.000 lei. Autorizația de construire, modificare, extindere, restaurare etc. va fi calculată la 2% din valoarea autorizată a lucrării sau a construcției. Pentru construcțiile de locuințe, taxele vor fi reduse cu 50%. Legea mai prevede stabilirea taxelor pentru afișaj și reclamă, pentru șederea în stațiuni balneoclimaterice, pentru vizitarea muzeelor. Contribuabilii care dețin cîini de pază, de agrement și de vînațorie plătesc taxe anuale diferențiate în funcție de numărul cîinilor deținuți. Invalizii de război vor fi scutiți de plata impozitelor și taxelor locale reglementate prin această lege.

Toate aceste impozite și taxe locale constituie venituri proprii ale bugetelor locale.

MARTI 19 APRILIE

Premierul olandez Ruud Lubbers la București

A sosit în România, pentru o vizită oficială de două zile, premierul Regatului Țărilor de Jos, Ruud Lubbers, însoțit de ministrul de Externe, olandez, Pieter Koemans. După înfățișările cu președintele Iliescu și cu premierul Nicolae Văcăroiu, dl. Ruud Lubbers a ținut o conferință de presă în cadrul căreia a afirmat că nu se pune problema unei discriminări în privința acceptării României și a altor state din fostul lagăr comunist în Uniunea Europeană. El a adăugat că, oricum, includerea acestor țări în UE va fi abordată după 1996.

Parlamentul a înființat o nouă comisie de anchetă

Cele două Camere ale Parlamentului, reunite în ședință comună, au decis, la propunerea grupului parlamentar al PL '93, înființarea unei comisii de anchetă asupra modului de repartizare a locuințelor de serviciu de către Parlament, Guvern și Președinție. În aceeași ședință a fost votată și componența Consiliului Național de Evaluare Academică și Acreditare, consiliu ce va acredita instituțiile de învățământ superior.

SOTI nu va mai putea emite pe programul 2

Parlamentarii au adoptat textele aflate în divergență la Legea privind organizarea și funcționarea Poliției și la Legea privind funcționarea Societăților Române de Radiodifuziune și Televiziune. Dacă la Legea Poliției atît deputații cît și senatorii au fost de acord cu adoptarea textului votat în Senat, prin care poliștilor i se interzice să provoace unei persoane suferințe fizice ori psihice, la Legea celor două societăți - Radio și TV - parlamentarii au decis prin vot că atît programul 1 cît și programul 2 sînt publici. Astfel, postul independent SOTI nu va mai putea emite pe canalul 2.

PDSR va încheia un tratat cu PSU

Referindu-se la înfățișarea recentă de la Szeged cu Gyula Horn, președintele Partidului Socialist Ungar, dl. Oliviu Gherman, a declarat că PDSR va încheia un tratat politic cu PSU. Tratatul va conține prevederi legate de inviolabilitatea frontierelor și drepturile minorității maghiare din România.

Revoluționarii au ocupat Senatul

Un grup de reprezentanți ai asociațiilor de revoluționari au intrat în sediul Senatului, solicitînd un dialog cu președinții celor două Camere, în legătură cu problema certificatelor false de revoluționar și a sediului. Octav Cozmincă, șeful DAPL, le-a declarat revoluționarilor că problema sediului este deja rezolvată.

MIERCURI 20 APRILIE

Yasser Arafat a sosit în România

Yasser Arafat, șeful OEP, a sosit în România pentru a participa la deschiderea Forumului Crans Montana. El a avut o primă înfățișare cu președintele Ion Iliescu și cu Shimon Peres, ministrul de Externe al Israelului.

O nouă rundă de negocieri Guvern-Sindicat

Octavian Partenie, imputernicitul Guvernului în relația cu sindicatele, a început o nouă rundă de consultări cu confederațiile sindicale pentru stabilirea noilor procente de indexare. Guvernul a propus o indexare de 11,9% la un indice de creștere a prețurilor de 18%, în timp ce reprezentanții sindicatelor au cerut o indexare de 16-17%. Salariul minim nu va suporta nici o indexare.

Un alt lider sindical numit ministru

Marian Sîrbu, președintele Federației Sindicatelor din Industria Lemnului, afiliată la CNSLR-Frăția, a fost numit secretar de stat la Ministerul Muncii și Protecției Sociale. El va îndeplini funcția de șef al Departamentului forță de muncă, șomaj, legislația muncii și protecție socială.

JOI 21 APRILIE

A început Forumul Crans Montana

Forumul Crans Montana și-a început lucrările la Casa Parlamentului din București. În discursul inaugural, Ion Iliescu a vorbit despre importanța cooperării regionale și a atras atenția asupra pericolului înlocuirii barierelor politice cu cele economice.

PD propune o nouă lege a partidelor politice

PD a trimis partidului de guvernămînt tematica pactului politic propus pentru colaborarea între Opziție și PDSR. Primul punct al pactului se referă la combaterea extremismului, violenței și xenofobiei.

De asemenea, PD a propus adoptarea în procedură de urgență a unei noi legi a partidelor politice.

Negocierile de pace între Israel și Palestina se află în stare avansată

Într-o conferință de presă comună ținută de Shimon Peres și Yasser Arafat, avîndu-l ca mediator pe Ion Iliescu, ministrul de Externe al Israelului a dat asigurări că negocierile de pace vor continua. Mai mult, a spus Shimon Peres, guvernul israelian a hotărît să încheie negocierile în două-trei săptămîni și să respecte hotărîrile de încetare a confruntărilor. Yasser Arafat a declarat că este optimist în legătură cu rezultatul negocierilor. Referindu-se la discuțiile purtate cu președintele Rusiei, Boris Elțin, el le-a calificat drept foarte constructive. Yasser Arafat a mai pomenit în conferința de presă de legăturile sale vechi cu președintele Iliescu, pe care, a spus liderul OEP, "lî cunoșc din 1956, de la Moscova, cînd era un boss".

PAC critică bugetul pe 1994

Conducerea PAC consideră că prevederile proiectului bugetului pe 1994 sînt incompatibile cu obiectivele economice asumate de Guvern. Referindu-se la o declarație a lui Adrian Năstase, care a motivat absența oficialilor români de la funeraliile lui Eugen Ionescu prin faptul că scriitorul s-a îndepărtat de țară, dl. Alexandru Paleologu a calificat-o ca o gafă la adresa națiunii, inacceptabilă pentru o persoană care e și președinte al Camerei Deputaților.

VINERI 22 APRILIE

Executivul ia măsuri de protecție socială

Guvernul a stabilit unele măsuri de protecție socială, avînd în vedere creșterea prognozată a prețurilor în trimestrul al doilea: drepturile șomerilor, majorarea unor categorii de pensii și a alocației de stat pentru copii cu 13%. De asemenea, vor fi indexate drepturile privind alocațiile pentru hrană, ajutoarele sociale etc.

MAPN are probleme materiale

În conferința de presă a MAPN s-a arătat că Armata se confruntă cu situația îngrijorătoare a lipsei locuințelor destinate cadrelor militare. Nici fondurile acordate de la buget - 44,6 miliarde lei - nu sînt suficiente, mai ales că de la începutul anului au fost disponibilizate doar 4 miliarde lei.

CDR va analiza cererea PNL

Liderii ai PNL, PAC și PNL-CD au avut o înfățișare avînd ca obiectiv urgentarea soluționării cererii PNL de a reveni în rîndurile Convenției Democratice. Domnii Manolescu și Cervei au confirmat că vor cere la prima ședință a Biroului Executiv CDR analizarea cererii PNL și vor solicita un vot deschis pe această problemă.

Adresare a Parlamentului Moldovei

Parlamentul Republicii Moldova a adoptat textul unei "adresări" către Camera Deputaților a României: "Stimați colegi, am luat cunoștință de declarația de protest pe care ați adoptat-o cu ocazia hotărîrii Parlamentului Moldovei de aderare la CSI și ne exprimăm nedumerirea și regretul nostru (...). Sperăm că recenta declarație este rezultatul unui

regretabil accident în care emoțiile au prevalat temporar asupra răzîndei".

SÎMBĂTĂ 23 APRILIE

Conferința națională a tineretului PNȚCD

La Muzeul Țăranului Român din Capitală s-au desfășurat lucrările celei de-a IV-a Conferințe naționale a Organizației de tineret a PNȚCD. Din intervenții s-a desprins faptul că "doctrina și acțiunea creștin-democrată sînt esențiale pentru viitorul țării". TUNȚCD a acuzat Organizația de tineret că i-a marginalizat, amenințînd că ar putea recurge la o separare de aceasta. Noul președinte al Organizației a fost ales Dragoș Oncescu.

Sondaj IRSOP

Potrivit unui sondaj IRSOP elaborat pentru Televiziune, românii sînt favorabili, într-o mare proporție, ridicării embargoului impus de ONU Serbiei și reluării relațiilor tradiționale cu țara vecină. 38% dintre românii sînt de părere că, dintre țările aflate în zona balcanică, România va putea colabora cel mai bine cu Serbia, în momentul în care se va instaura pacea în regiune.

LUNI 25 APRILIE

Premierul Luxemburgului la București

Sosit pentru o scurtă vizită în România, Jacques Santer, primul-ministru al Luxemburgului, s-a înfățișat cu președinții celor două Camere ale Parlamentului și cu premierul Nicolae Văcăroiu, fiind apoi primit de președintele Ion Iliescu. El a inaugurat oficial Centrul de studii și documentare Luxemburg-România și a susținut o conferință de presă la ASE. A fost semnat și un acord de cooperare în domeniile cultură și învățămînt.

Regele Mihai invitat și la București

39 de membri ai Academiei Române au adresat Regelui Mihai I și familiei sale invitația ca, după vizita pe care dorește să o facă la Timișoara de sărbătorile Sîntelor Paști, să poposească și în Capitală.

PNȚCD amina moțiunea de cenzură

"Dat fiind capitalul politic acumulat de PDSR în urma Forumului Crans Montana, PNȚCD nu mai consideră oportună acordarea unei moțiuni de cenzură", a declarat Ion Diaconescu. Prim-vicepreședintele țărănist a mai arătat că Legea proiectului de buget este un document cu numeroase aberații.

Congresul PER

Dl. Otto Weber a fost reales președinte executiv al Partidului Ecologist Român, în cadrul celui de al II-lea Congres al acestei formațiuni politice. Totodată, în funcția de președinte de onoare a fost reales academicianul Anghel Rugină.

Trinismul lui Saddam în România

Președintele Senatului, Oliviu Gherman, l-a primit pe Abdel Amir Alambali, trimis special în Europa al lui Saddam Hussein, pentru a prezenta poziția Irakului în legătură cu ultimele rezoluții ale Consiliului de Securitate al ONU față de țara pe care o reprezintă.

ALFA optează pentru acțiuni de forță

În urma referendumului sindical propus de Cartelul ALFA (21-22 aprilie a.c.), aproximativ 70% dintre membrii federației "Metal"- "Unirea" au votat pentru acțiuni de forță: miting, grevă generală, blocarea arterelor principale. BNS și CNSLR-Frăția intenționează organizarea unor referendumuri asemănătoare.

Pagină realizată de
RALUCA STROE-BRUMARIU
și MARIAN CHIRIAC

STUDIOUL VIDEO DIALOG realizează la un înalt nivel profesional FILME DE PREZENTARE, SPOTURI PUBLICITARE și VIDEOCLIPURI în tehnică video SUPER-VHS.

Filmele pot fi realizate și multiplicare în versiune ROMÂNĂ, ENGLEZĂ, FRANCEZĂ, GERMANĂ, SPANIOLĂ etc.

La cerere, se poate realiza COPIEREA din formatul VHS/SUPER-VHS în formatul BETA.

Este posibilă, de asemenea, TRANSCODAREA în și din sistemele PAL, SECAM, NTSC etc.

PREȚURI ACCESIBILE!
Telefon 615. 63.58.

TIA SERBĂNESCU

Aniversare în surdină

Acum patru ani, circulația în centrul Bucureștiului era blocată – pentru prima oară în ultimele sale decenii –, nu la indicația autorităților, ci pentru că un grup de tineri ocupaseră Piața Universității, având de transmis un mesaj. Era singura cale pe care o găsiseră în acea primăvară a lui '90, prima de după Revoluție, pentru a avertiza lumea ce înseamnă trandafirul – simbolul electoral al partidului ce se pregătea să câștige alegerile din mai, după ce câștigase Revoluția. Trandafirul de-1 votati/ Trandafiri o să mincați – era una din lozincile Pieței. Tineri, ingeniști, inspirați, ocupanții Pieței au făcut risipă de sloganuri, cîntec, dezvăluiri, zi și noapte, pentru a câștiga încrederea oamenilor în cuvintele lor. N-aveau acces la televiziune, ziarele independente erau puține iar concurența cu FSN se anunța fără speranță. O icoană și portretul lui Mihai Eminescu străjuiau Universitatea în chip de protectori: credința și poezia erau astfel cheazășii că manifestanții nu vor nimic pentru sine, ci vor să elibereze o parte din oraș de minciuna electorală în care se scufunda. Au trecut patru ani de atunci. Știm astăzi că "Piața Universității" a însemnat o vîrstă politică pe care n-o putem uita și pe care n-avem dreptul s-o uităm – fie și pentru faptul că a devenit irepetabilă. Multe s-au spus atunci despre Piață. O întreagă producție de zvonuri a fost lansată în jurul ei și, pe cît de "liberă de neocomunism" devenea zona, primind noi și noi cetățeni-golani din toată lumea, pe atît creștea reacția de respingere din jurul ei. Piața devenea academicien și ambasadori, avea umor și avea dreptate, dar, mai cu seamă, avea o unitate cu atît mai prețioasă cu cît era formată din singurătăți care se refugiau aici pentru a nu se mai simți "minoritare". Astăzi, după numai patru ani de la "fenomenul Piața Universității", mi se pare deja că a trecut o viață. Sau, în orice caz, un capitol. Am doblîndit între timp certitudinea că un asemenea "fenomen" a devenit imposibil și că a venit vremea luptelor politice cuminți și corecte. Faptul că Piața s-a sfîrșit în sînge a mai umplut o dată ziarile și televiziunile lumii de România. "Strada" a fost redată modestului ei rol dintotdeauna și locul ei l-au luat Parlamentul, micul ecran, sesiunile și simpozioanele, ziarile. Deocamdată, cum cu aceeași lipsă de eficiență. Călii Pieței și-au spălat între timp imaginea. Unii sînt la locu-

rire de comandă, ca și atunci, alții sînt în diplomație, alții consilieri, lideri sindicali mereu realeși și, în fine, alții au ajuns în Opoziție. Cu toții vorbesc despre Piață în felul lor. Nimeni și nimic nu-i împiedică să amestece la nesfîrșit adevărurile și minciunile, să măsluiască valorile și criteriile, să instaleze acea atmosferă "echilibrată" și "lipsită de tensiuni" în care toată lumea o cam la fel și schimbările trebuie așteptate cu răbdare și încredere tot de la cei care și-au umplut minile de sînge pentru a deveni, între timp, "apți" și pentru democrație, așa cum au fost apți și pentru lipsa ei. Morții Pieței au rămas anonimi și azi a devenit evident că în această societate "care și-a schimbat radical fizionomia" (cum zice dl. Iliescu), în această "jară mare" (cum zic oaspeții ei de peste hotare), nimeni nu va plăti niciodată aceste "accidente". Chiar dacă revoluționarii din Decembrie se sinucid, chiar dacă martorii-cheie ai evenimentelor dispar rînd pe rînd în accidente sau datorită unor boli incurabile, societatea românească pare să se fi împăcat cu sine. Ea nu mai tresare cînd îi mai dispare cite un disperat și,

dintr-un spirit de conservare repede regăsit, preferă să-și astupe urechile la veștile rele, să închidă ochii la imaginile negre și să se reobignuască să ia de-a gata – ba chiar să-și prepare singură – acel amestec ciudat în care călăul și victima sînt egali în fața cîntarului – dacă nu chiar victima e ceva mai inovată și dacă nu chiar agresorul împarte dreptatea. Printr-un efort de mistificare și autmistificare, ea caută calități (și chiar le găsește) învingătorilor și vînoază cu voluptate (și chiar găsește sau inventează) defecte învingătorilor, pentru a demonstra că sîntem într-un tablou social firesc, "selectat" după competențe. Într-o emisiune TV destul de proaspătă, consacrată "demagogiei", oamenii politici invitați au recunoscut că există "o așteptare" a promisiunilor (chiar lipsită de acoperire) pe care alegătorii o trăiesc în perioadele electorale. Și că această "așteptare" este flatată de politicieni după cum îi ține persuasiunea personală. După cum arată momentul actual, care este, într-un fel, pre-electoral, s-ar zice că ne aflăm încă în zodia unor convingeri moștenite. O secvență – amuzantă în intenție, dar alarmantă în fond – surprindea în cadrul unei anchete TV pe stradă din chiar săptămîna trecută următorul tip de dialog: "Ați auzit de marele poet Rică Răducanu?" "Nu" – suna răspunsul. Ba cite un cetățean adăuga: "Deși sînt cititor de literatură, nu, n-am auzit". După care reporterul propunea interlocutorului: "Eu vă mai întreb o dată, facem o emisiune care trebuie să iasă afirmativă, înțelegeți?" (omul dădea din cap că înțelege, sigur) "și Răducanu e un mare poet, născut în Giulești. Deci, vă întreb acum: ați auzit de Rică Răducanu?". Spre surpriza generală, absolut toți cei chestionați (inclusiv persoane foarte tinere) răspundeau: "Da, am auzit, e un mare poet din București". Morala acestei secvențe ar fi că, în definitiv, cu foarte puțin efort, din doar două întrebări, se poate obține orice – inclusiv poezii. Așa cum, în urmă cu patru ani, în timpul Pieței Universității, se "obținuseră" droguri, dolari și alte minuni rostite convingător de diverși trecători pe micul ecran. Ce să mai zici? Duar că în patru ani am traversat din Piața Universității în "Piața Endependinții". Urmează stația "pupat Piața Endependinții", peron pe stînga. Și Doamne fereste de mai rău... Pentru că unul din paradoxurile vicioase ale acestui moment este acela că deși aproape toată lumea are motive să fie nemulțumită, protestele sau criticile prea dure au ajuns să fie considerate "indecente". Ca să vezi cum se apără o puo- doare care nu există!

HORATIU PEPINE

Prezumția de bună-credință

Iată o mică întâmplare care reușește să aducă în dezbatere relația dintre mase și cei delegați să administreze treburile publice. Camera Deputaților a cerut de la Primărie în legislatura anterioară vreo 30 de case, în scopul închirierii lor ca locuințe de serviciu. Înainte de alegerile din septembrie, aproape toate erau deja vîndute chirișilor, deputați din provincie. Aproape 30 de deputați sînt virtual incolpați și, dacă ne gîndim că încălcarea legii se sancționează pentru mult mai puțin, am putea spune și noi ca italienii: Camera incolpaților. Dar e departe de noi modelul corupției italiene. Comparația e la modă și implică în mod ciudat, în conștiințele cu o morală relativistă, o autoflaerie, adică iată, am dus și noi abilitatea răului la frontierele lui cele mai avansate. Dar dacă Italia cunoaște un veritabil război între stat și structurile unei organizații cu morala arhaică, colectivitățile și păgînă în esență, la noi indivizii își procură avantaje mai simple și fără sentimentul că trădează ordinea statului. Funcționarul de stat, odată ajuns într-o poziție de decizie, hotărăște în primul rînd în folosul său personal. Un ministru cîștigă relativ puțin, și Stoilean, de pildă, își făcea un titlu de glorie din faptul că salariul său de la buget e de multe ori întrecut de salariile liderilor sindicali, care au devenit rapid niște mici magnați ai epocii post-revoluționare. Miron Coșma, de pildă, cu îndrăznelile sale banditești, face figura unui Hoffa, lider al sindicatelor șoferilor americani, aruncat în închisoare pentru relațiile sale cu Mafia. Cu mica diferență, evidentă, că pe Coșma nu-l cercetează nici o comisie senatorială, deoarece relațiile sale trimit pînă sus la puterea politică. Un ministru, în schimb, își autorepartizează o vilă la gîneș, pe care, în scurt timp, o cumpără, după lege, cu un preț de o sută de ori mai mic decît cel al pieței imobiliare. Un deputat este și el un demnitar de categoria a doua și dacă se află în partidul de guvernămînt nu ezită prea mult să-și procure la rîndul lui avantaje. Ultima poveste cu case de serviciu nici nu este prea clară sub raportul legalității. În sensul că fraudă ține de interpretare. Dar pentru imaginea publică are prea puțin importanță. Pentru cel care-și doborîște puterea la alegeri, reprezentantul său în Parlament tinde să devină un mic oportunist îngrijorat prea mult de soarta

lui personală. Terorizat de lista de prezențe de care depinde o diurnă substanțială, deputatul evoluează într-un decor meschin în care ideile politice, soluțiile legislative sînt preocupări de zile mari. Sediințele televizate în care zeci de deputați se perindă la microfon, rostindu-și discursul înălțat cu efort, reprezintă pentru deputatul anonim o compensație în plan superior, pe care nu o poate lăsa să-i scape. Nu este adevărat că deputatul nostru este cinic și dezinteresat de problemele comunității. El nici nu-și dorește altceva decît să fie luat în serios și să rostiască mari adevăruri generale, dar atunci cînd nu este strivit de o politică croită în altă parte, hărnicia lui se irstește în tot soiul de întreprinderi fără urmări practice, cum sînt comisiile de anchetă. Dar mica dramă personală a deputatului nu interesează pe nimeni. Cetățeanul care se prezintă periodic la urse nu are nici un interes să caute circumstanțe atenuante și acuză cu mai multă sau cu mai puțină dreptate. Pentru oamenii fără locuință, declarațiile unor demnitari în problema crizei locuirii sînt vorbe goale, pentru șomerii tot ce spune un ministru sună fals, deoarece el, ministrul, are, evident, o slujbă bine plătită. Ce rău a picat acum dezvăluirea vînzării locuințelor de serviciu! Proprietarii de drept fac manifestații, chirișii instigați fac manifestații la rîndul lor, iar deputații, iată, stau cu proiectele în sertare, în schimb își cumpără locuințe în plin centrul Bucureștilor. Dincolo de toate crizele de care se tot vorbește, criza încrederii e dintre cele mai grave. Și toate anecdotele despre aranjamentele demnitarilor contribuie la adîncirea ei. Schimbînd rapid perspectiva, observăm că cei delegați să conducă treburile publice se plîng de o lipsă de înțelegere. Cum poate înțelege un șomer că sporirea șomajului este pe termen lung în folosul său? E cu adevărat greu de înțeles, și dacă unora demnitarilor are dreptate și se lovește de neînțelegerea publică, el e pus în situația de a nu-și putea susține punctele pentru simplul motiv că și-o pierdut dreptul de a invoca prezumția de bună-credință. Relația dintre alegător și cel delegat să conducă este una de natură contractuală. Se spune că demnitarul care a încălcat prevederile contractuale este sancționat prin vot. E cu totul greșit. Sistemul nostru electoral face asemenea sancțiuni neconsistente, în schimb nelinerederea în administrația publică devine un soi de regulă implicită. Cei mulți se supun contestînd, votează mai puțin pentru ceva cît împotriva a ceva, iar guvernanții se fac că nu observă, conducînd autoritar și tăind comunicarea cu segmentele definite ale societății.

Drama rețetelor compensate

Noul mod de compensare a medicamentelor, intrat în vigoare la sfârșitul lunii februarie a.c., a îngreunat foarte mult accesul la medicamente. Deși, teoretic, pensionarii, șomerii și toți cei care plătesc contribuția de 2% la Fondul special pentru sănătate au dreptul la medicamente compensate, normele elaborate de Ministerul Sănătății introduc pas cu pas restricții care, adesea, împiedică oamenii să beneficieze de acest drept.

● Rețetele compensate trebuie scrise în două exemplare și ștampilate cu 10 ștampile: cîte două ștampile ale unității sanitare pe fiecare exemplar (e greu de spus de ce două pe un exemplar, pentru că rețeta nu se rupe în două jumătăți!); cîte două parafe cu numele medicului pe fiecare exemplar; cîte o ștampilă cu codul fiecărui medic pe fiecare exemplar. De asemenea, medicamentele se trec obligatoriu în carnetul de sănătate, care trebuie ștampilat și el cu trei ștampile: a unității sanitare, parafa medicului și codul medicului. Prin urmare, pentru a scrie o rețetă compensată, medicul trebuie să ștampileze de 13 ori. Nu e de mirare că uneori uită să pună vreo ștampilă. Ceea ce înșă, privit din afară, seamănă cu un amuzant "joc de-a ștampilă", pentru bolnavul respectiv înseamnă drumuri în plus, fiindcă farmaciile verifică cu strânicie nu numai numărul ștampilelor, ci și calitatea lor. De pildă, spitalul Caritas din București a fost nevoit să-și schimbe toate ștampilele, care, fiind uzate, nu erau destul de vizibile, iar rețetele spitalului erau refuzate de farmaci.

● Prin obligativitatea scrierii medicamentelor compensate în registrul unității sanitare și a ștampilării carnetului de sănătate cu ștampila acestuia s-au restrîns foarte mult vizitele medicale la domiciliul bolnavului. Cine să mai cheme medicul acasă, cînd știe că oricum trebuie să ajungă la policlinică sau la spital pentru a primi rețetă compensată? Practic, doar medicul de la salvare și cel de la dispensar pot da rețete compensate la domiciliu. Salvarea însă nu prea vine, mai ales cînd e vorba de bătrîni, continînd o sinistră practică ceuajistă, iar medicul de dispensar rareori e disponibil, deși e obligat să facă zilnic ore de teren. Apar astfel situații paradoxale: tocmai cei mai bolnavi și care nu se pot deplasa (cum e în general cazul bătrînilor, care, în plus, au și veniturile cele mai mici) nu pot beneficia de rețete compensate. Dacă ne gîndim și la accesul foarte dificil la medic din cauza cozilor de cîte o jumătate de zi la policlinică și dispensare și a lipsei de locuri în spitale, vedem cît de greu pot intra oamenii în posesia unei rețete compensate.

● Obstacolele nu se opresc aici. Numărul medicamentelor care pot fi prescrise unui bolnav la o

consultație este maximum trei. Foarte mulți bolnavi au însă nevoie de mai mult de trei medicamente, mai ales cei cu boli cronice sau cu mai multe boli. Ce pot face aceștia: să meargă mai multe zile la rînd la medic, pînă cînd li se vor putea prescrie toate medicamentele de care au nevoie? Noile norme prevăd apoi limitarea perioadelor pentru care se pot prescrie medicamentele: 3 zile în afecțiuni acute, 8-10 zile în cele subacute și maxim 30 de zile în boli cronice. Or, foarte mulți bolnavi cronici au nevoie să ia anumite medicamente toată viața, fără întrerupere. Ei sînt obligați acum să meargă lunar să ia rețete.

● O altă prevedere restrictivă este aceea că fiecare medic nu poate elibera medicamente compensate decît în limitele specialității sale. Prin urmare, un bolnav cu 5 boli trebuie să ia rețete de la 5 medici. Pe de altă parte, un medic generalist (în general medicul de dispensar) nu va putea prescrie în regim compensat medicamente cît tîm de un tratament de specialitate. Sub acest aspect, situația cea mai dificilă o au cei de la țară, unde nu prea există medici specialități.

● Medicamentele compensate nu se pot cumpăra decît de la anumite farmacii care au încheiat o convenție cu unitatea sanitară ce a eliberat rețeta. Acest lucru, dincolo de faptul că este o nouă restric-

ție, nu ar fi grav dacă toate medicamentele s-ar găsi la toate farmaciile. Cum însă e departe de a fi așa, omul se trezește că nu i se dau decît două din trei medicamente, sau chiar unul din trei, în schimb rețeta se oprește la farmacie. Pentru a lua și celelalte medicamente, trebuie să se întorcă la medic să ia o nouă rețetă.

● Rețetele ale căror medicamente depășesc împreună 100.000 lei necesită avizul Comisiei de control a unității sanitare și aprobarea directorului, de unde o nouă formalitate de îndeplinit, în condițiile

în care, cu prețurile actuale ale medicamentelor, nu e ceva neobișnuit depășirea acestei sume.

● Farmaciile trebuie să facă față și ele unor formalități complicate. Pe ambele exemplare ale rețetei trebuie scrisă valoarea reală a medicamentelor eliberate și valoarea compensată. De asemenea, farmacistul va trece în carnetul de sănătate, sub semnătură, medicamentul și cantitatea eliberată. Farmacistul va întocmi apoi borderouri centralizatoare, în două exemplare, separat pentru fiecare categorie de compensare (75% pentru pensionari și șomeri și 50% pentru restul categoriilor).

● De multe ori, farmacistul nu eliberează toată cantitatea de medicamente prescrise. Profită de faptul că mulți oameni nu știu cît anume trebuie să primească și opresc o parte din medicamente, pentru care obțin apoi compensarea. Bolnavii se trezesc că medicamentele nu le ajung pentru toată perioada prevăzută și trebuie să se ducă iar la medic pentru o nouă rețetă.

● Bani destinați compensării au un circuit lung și complicat. Ei provin din contribuția de 2% pe care fiecare agent economic, de stat sau privat, o plătește direcțiilor sanitare județene sau a municipiului București. De la acestea, banii ajung la Ministerul Sănătății în Fondul special pentru sănătate. În funcție de încasările la Fondul special, Ministerul Sănătății distribuie banii, care se întorc la direcțiile sanitare. De la acestea, banii ajung la unitățile sanitare și, într-un tirziu, la farmacii. Pentru că farmaciile își recuperează tirziu banii, nu e de mirare că multe nu vor să elibereze medicamente în regim compensat.

În fața altor dificultăți, mulți oameni renunță la medicamentele compensate și le plătesc integral, mai ales cînd au nevoie urgentă de ele. Sau, mai grav, renunță cu totul la medicamente atunci cînd nu pot să ajungă la medic și nici nu au bani să le plătească integral.

Fiecare punct în parte al acestor norme se poate motiva, deși nu întotdeauna cu argumente rezonabile. Imaginea de ansamblu rămîne însă aceea a unui mecanism greoi, birocratic, făcut parca nu pentru a ajuta omul bolnav, ci pentru a-l obstrucționa la toate nivelele, doar-doar îl va face să renunțe la acest drept al său. Ministerul Sănătății știe să utilizeze foarte bine sistemul cu care eram obișnuiți în perioada comunistă: după ce încasează sume imense pentru compensarea medicamentelor din contribuția de 2% a agenților economici (sume cheltuite fără nici o posibilitate de control din partea contribuabilului), se poartă cu omul ce are nevoie de acest serviciu plătit în avans de parca ar da banii din propriul buzunar. De altfel, principalul defect al sistemului sanitar din România, în general, și al modului de compensare a medicamentelor, în particular, este faptul că pierde din vedere tocmai pe cel căruia ar trebui să i se adreseze: omul bolnav. Cei care elaborează luxurianta rețea de norme și normative nu se gîndesc nici o clipă cum să facă să funcționeze sistemul în folosul acestuia. Totul e făcut parca sub semnlu: "Dă-l dracului, se descurcă el".

OGANA ARMEANU

Nota redacției: Ne-am adresat Ministerului Sănătății pentru a afla opinia acestuia. Pînă la ora închiderii ediției nu am primit răspuns.

Universitatea din Cluj se opune asaltului naționalist-extremiștilor

Într-un protest publicat în "România liberă" din 21 aprilie a.c., Andrei Marga, rectorul Universității "Babeș-Bolyai" din Cluj, trage un semnal de alarmă în legătură cu asaltul agresiv al naționaliștilor extremiști inspirați de "Vatra Românească" asupra acestei instituții de cultură. Ziarele peuniste clujene au reluat atacurile la adresa denumirii Universității și a Centrului de Studii Americane "J.F. Kennedy" din cadrul ei, pe care-l numesc "oficiu CIA". Andrei Marga atenționează asupra faptului că aceste "atacuri primitive" nu sînt decît "partea infimă a ceea ce se petrece în culturile puțin accesibile privorului din afară" și lansează un apel tuturor intelectualilor responsabili din țară pentru a se solidariza contra provocărilor naționalist-extremiste. În acest sens, Solidaritatea Universitară din București ne-a trimis următorul text: (O.A.)

București, 22 aprilie 1994

Solidaritatea Universitară din București a luat cunoștință cu profundă îngrijorare de provocările naționalist-extremiste de la Universitatea "Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca, provocări ce pun în pericol liniștea acestei înalte instituții de cultură.

Nu este pentru prima oară cînd forțe oculte încearcă să transforme Clujul într-un focar de conflicte interetnice. Astfel de manifestări sînt cu afit mai grave și regretabile cu cît este vorba de agresiunea unei instituții menite să dea tineretului nu numai informație profesională, ci și o educație civică, în spiritul respectului valorilor democratice.

Chemăm instituțiile de învățămînt superior și cercetare științifică să se solidarizeze cu protestul domnu-

lui rector al Universității "Babeș-Bolyai", prof. dr. Andrei Marga, protest publicat în ziarul "România liberă" din 21 aprilie 1994.

În aceste zile tragice, în care se fac vizibile în diferite regiuni ale globului efectele funeste ale conflictelor interetnice, nu ne putem permite să trecem nepăsători pe lîngă încercările irresponsabile de incitare naționalist-extremistă. În ce ne privește, ne exprimăm tot sprijinul moral pentru lîna civic-democratică pe care domnul rector al Universității clujene încearcă să o instaleze în această cetate academică de o veche tradiție umanistă.

Solidaritatea Universitară din București
Presedinte: Prof. dr. Ion Colojoară, decan al
Facultății de Matematică, Universitatea București

INFORMATI-VA SI VETI CISTIGA!

ACUM - IMEDIAT: La Point.

Le Nouvel Observateur, Courier

International, Enjeux du Monde, FMR,

L'Historier, L'Espion, L'Ecole de la

Photo, Tennis de France, Astrella, Vides,

Science et Avenir, Pelenta, France Football,

Evenement du Jeudi, Argus du Pa's etc.

REVISTE FRANTUZESTI

EN-GROSIA 3-5 săptămîni de la apartie

EUROMEDIA

DEPOZIT CENTRAL Str LABIRINT nr 50
colt cu Str Romulus Deschis zilnic 8 - 15

IN CURIND: reviste pentru copii - Abricot, Je lis deja,
Hibou, Blaireau, Science et Vie, Soft & Micin, 20 ans, Biba,
PARIS MATCH, ELLE, ELLE DECORATION FEMME,
JEUNE ET JOLIE, NEWLOOK, PREMIERE, VIDEO K 7.

COSTEA MUNTEANU

Privatizarea românească în impas. Există soluții? (I)

Paradoxal, după aproape 4 ani de experiență a privatizării în Europa de Est, întrebările care încă se mai pun sînt mai numeroase decît răspunsurile ce se pot da. Dezbaterile politice legate de scopurile fundamentale ale privatizării, precum și de interpretarea rezultatelor de pînă acum ale privatizării în diferitele țări ale regiunii, s-au desfășurat în mod neîntrerupt și ele continuă și în prezent. Nu există încă un punct de vedere general acceptat cu privire la necesitatea și posibilitatea accelerării procesului de privatizare și, mai ales, cu privire la modalitățile în care acest lucru trebuie făcut. După cum nu există nici un minim acord între participanții la aceste dispute cu privire la existența unei capacități reale a guvernelor est-europene de a aplica politici eficiente de accelerare a privatizării. Cred totuși că, cel puțin atunci cînd se pune problema evaluării rezultatelor de pînă acum ale privatizării și a explicării diferențelor ce există între țările est-europene cu privire la nivelul de privatizare atins, putem să avem în vedere ca un indicator relevant în acest sens corelația ce se observă între ritmul (viteza) privatizării și metodele de privatizare folosite. Altfel spus, este cît se poate de clar, după această experiență est-europeană de circa 4 ani, că unele metode de privatizare pot asigura procesul un ritm mai accelerat, iar altele nu. Dacă așa stau lucrurile, atunci implicațiile în planul analizei economice sînt importante, întrucît decurge de aici faptul că identificarea factorilor ce au determinat încetinirea procesului, și chiar blocarea lui (cum este cazul României), dar și prefigurarea soluțiilor de deblocare și accelerare a sa, trebuie centrate pe analiza metodelor ce fundamentează programele de privatizare aplicate în diferitele țări ale regiunii.

I. Accelerarea privatizării prin metode non-standard. Învățăminte din experiența est-europeană

În acest sens, trebuie menționat că atunci cînd a început procesul de privatizare în Europa de Est, noile guverne, în mod firesc, au trebuit să se bazeze pe experiența țărilor occidentale avansate, ca model în ceea ce privește transferul proprietății de stat în mâinile întreprinzătorilor particulari. Ca urmare, primele programe de privatizare în regiune au prevăzut un număr mare de vânzări individuale, caz cu caz, a unor întreprinderi întregi sau a unor active ale acestora folosind tehnici standard, obișnuite în tranzacțiile private din Occident. Ele au inclus atît negocierile directe de vânzări de acțiuni sau active, cît și bine cunoscutele proceduri concurențiale de vânzări individuale prin ofertă publică, licitație deschisă sau licitație cu participanți preselectionați. De asemenea, programele inițiale est-europene de privatizare prin metode standard au inclus, într-o măsură mai mică, etichetă drept, și procedura MBO (vînzarea întreprinderilor către conducere și salariați).

Totuși, curînd a devenit tot mai evident că în Europa de Est există o serie de factori specifici ce complică ecuația privatizării și care fac ca simpla utilizare a metodelor standard din economiile dezvoltate să nu fie suficientă. În consecință, "factorii de complicație" ai privatizării est-europene au sîcit astfel atractivă, și chiar necesară, utilizarea unor metode non-standard de privatizare, ca soluții inovative menite a contracara constrîngerile privatizării în economiile în tranziție. În principal, aceste constrîngereri sînt determinate de două categorii de factori:

- pe de o parte, faptul că privatizarea în Europa de Est are obiective diferite față de cea din Vest. Nu numai că amploarea și viteza procesului din Est sînt mult mai mari decît cele experimentate în Vest, dar însuși obiectivul dominant al privatizării est-europene este, de fapt, altul decît în Vest, respectiv creșterea eficienței economice prin restructurare și un management mai bun, și nu privatizarea în sine. În plus, ceea ce complică serios privatizarea în Est este faptul că transferul proprietății trebuie să fie aici însoțit de crearea unui întreg nou sistem de administrare strategică a firmei (corporate governance, cum este utilizat termenul în literatura economică occidentală);

- pe de altă parte, ecuația privatizării est-europene este complicată și mai mult de lipsa instituțiilor economiei de piață și în special a instituțiilor financiare. Practic, problema absenței instituțiilor de

piasă are un impact specific asupra fezabilității și desirabilității diferitelor tehnici de privatizare ce urmează să fie folosite. O primă implicație a precarității piețelor financiare o reprezintă proasta funcționare a mecanismului de alocare a activelor ce se privatizează către acei noi proprietari care sînt cel mai bine plasați pentru a le da acestora cea mai rentabilă utilizare, pentru a le administra și restructura eficient sau pentru a le asigura noi investiții. Programele ce folosesc exclusiv metoda standard a vînzărilor individuale - cum este cazul Ungariei - pot asigura o bună alocare a activelor către noii proprietari, dar cu sacrificarea vitezei procesului de privatizare în ansamblul său. La cealaltă extremă se află programele care acordă o mică atenție problemei alocării eficiente - cum este modelul rusesc (bazat pe vînzări preferențiale către salariați), dar și componente de distribuție gratuită a 30% din capitalul social al întreprinderilor de stat, așa cum este ea proiectată în programul românesc. În aceste două cazuri, alocarea drepturilor de proprietate este lăsată, implicit, în seama piețelor secundare de titluri de valori. Pe de altă parte, alte programe - precum cel aplicat pînă acum în Polonia - au o anumită componentă de alocare inițială (prin aceea că intermediarii financiari folosiți în aceste programe pot selecționa cel puțin unele dintre întreprinderile pe care le preiau în portofoliul lor), în timp ce modelul aplicat în fața Cehoslovaciei acordă o și mai mare greutate alocării inițiale a activelor către noii proprietari, prin faptul că permite o determinare endogenă (prin însăși derularea programului) a acesteia. Oricum, funcționarea inadecvată a mecanismului de alocare a activelor ce se privatizează are în contextul est-european o importanță specială, întrucît precaritatea dezvoltării instituțiilor specifice piețelor financiare (secundare) implică costuri tranzacționale ridicate (aș mai adăuga că, în acest caz, teorema lui Coase este total neaplicabilă, și de aceea alocarea inițială a drepturilor de proprietate ca urmare a derulării procesului de privatizare capătă o importanță centrală).

O a doua consecință a absenței instituțiilor financiare o reprezintă lipsa generală sau distribuția asimetrică a informațiilor privind valoarea activelor și utilizările lor cele mai eficiente. În condițiile în care piețele factorilor de producție practic nu există, iar datele contabile au o slabă legătură cu valoarea reală a activelor, în timp ce stimulentele

pentru obținerea și diseminarea unor astfel de informații de piață au fost slabe și, oricum, distorsionate, rezultatul este acela că lipsa de informație ce decurge firesc din această stare de lucruri afectează în mai multe feluri opțiunile politicilor de privatizare aplicate. Întîi, lipsa de informații întîrzie pur și simplu derularea procesului de privatizare, spre exemplu, datorită faptului că evaluarea activelor ce se privatizează devine un proces extrem de îndelungat - așa după cum se vede deja din cele câteva privatizări finalizate în Polonia prin metoda vînzărilor individuale, dar și din percepția larg împărtășită a "eșecului" primului program "activ" de privatizare aplicat în Ungaria. Apoi, lipsa informațiilor face problematică obținerea cu certitudine a unor profituri post-privatizare care să fie distribuite noilor proprietari. În fine, lipsa informațiilor sau asimetria lor distribuție determină exacerbarul dificultăților legate de asigurarea unui mecanism fiabil de alocare a activelor ce se privatizează (în speță, a drepturilor de proprietate) către cei mai potriviți noi proprietari.

Și o ultimă consecință a absenței instituțiilor de piață (financiare, în special) o reprezintă incapacitatea investitorilor în activele ce se privatizează de a-și diversifica optim portofoliul de investiții, ceea ce agravează, direct, deficitul de cerere pentru activele acuate la privatizare.

Data fiind existența acestor numeroși "factori de complicație" ai ecuației privatizării în Europa de Est, programele aplicate în aceste state au căutat o soluționare parțială sau cel puțin o diminuare a constrîngerilor induse de acești factori prin folosirea destul de largă a unor metode non-standard de privatizare. În esență, acestea sînt niște soluții inovatoare bazate pe distribuția (cvasi-)gratuită a activelor ce se privatizează, "inovații" care vizează ca privatizarea să aibă loc atît într-un ritm sensibil mai accelerat, cît și pe o scală mult mai amplă, comparativ cu metoda standard a vînzărilor individuale. În acest fel, programele de privatizare ce folosesc metode non-standard bazate pe distribuția (cvasi-)gratuită a activelor se dovedesc a fi primordial soluții tehnice pentru asigurarea unui dinamism mai pregnant al derulării procesului de privatizare și, în subsidiar, de creștere a unor condiții mai favorabile constituirii unui regim autentic al drepturilor de proprietate la nivelul noilor proprietari, inclusiv pentru o administrare strategică mai performantă a activelor după privatizarea lor. Altfel spus, metodele non-standard nu rezolvă prin ele însele problemele cheie ale privatizării est-europene, respectiv regimul proprietății și gestiunea post-privatizare; sub acest aspect, valoarea lor decurge din faptul că ele creează condițiile favorabile pentru ca aceste probleme să-și găsească soluțiile ce le reclama. Ceea ce însă, în mod cert, fac ele mai bine decît metodele standard este tocmai capacitatea lor specială de a asigura un ritm alert procesului de privatizare, lucru pe care privatizarea prin metoda standard nu îl poate asigura, cel puțin în condițiile din Est.

Ciștigul conceptual și pragmatic ce îl putem obține la acest nivel al analizei constă în aceea că:

- pe de o parte, apare cu destulă claritate faptul că o derulare trenantă, sau chiar o blocare, a procesului de privatizare pot fi și trebuie combătute prin implicarea în mecanica programului de privatizare a unor metode regenerative non-standard; și,

- pe de altă parte, dincolo de certa viteză sporită a privatizării, metodele non-standard au capacitatea de a antrena evoluția în ansamblul proceselor de reformă din economiile în tranziție care să constituie condiții favorabile pentru (a) constituirea unui regim optim real al drepturilor de proprietate și (b) o administrare strategică eficientă în perioada ce urmează privatizării propriu-zise.

EDITURA NOUA A KRITERION

ELFRIEDE JELINEK
Pianista
traducere din limba germană de Nora Iupa, 247 p., 1.200 lei
După traduceri în limbile engleză, franceză, olandeză, italiană, suedeză, portugheză și spaniolă, acest roman șocant al autoarei austriece Elfriede Jelinek apare pentru prima dată și în limba română. Cartea a fost primită elogios de critica literară de pretutindeni.

ILSE MÜLLER
Ghid de conversație româno-german
167 p., 400 lei

ILSE MÜLLER
GHID DE CONVERSAȚIE româno-german
ABRBRABH

Trimiteți acest talon de comandă la adresa:
Editura KRITERION
D-nei Ildiko Lucaci
Piața Presei Libere 1
Ro-71341 București 1
și veți primi prin poșta cărțile dorite.

(Vă rugăm să-mi trimiteți) _____
..... exemplar(e) "Elfriede Jelinek, Pianista" (la preț de 1.200 lei plus taxele postale)
..... exemplar(e) "Ghid Româno-German" (la preț de 400 lei plus taxele postale)

Nume și prenume: _____
Strada: _____
Cod postal: _____
Localitatea, județ: _____
Data: _____ Semnătura: _____

MIHAI BOTEZ, ambasador al României la ONU

Alternativa la actualul ONU nu este ridiculizare

- Interviu realizat de Gabi

Foto: Gheorghe Măruș

Minoritar printre minoritari

Opțiunea dvs. a stîrnit și continuă să stîrnească aici și în diaspora multe comentarii (unele critice). Ce v-a determinat pe dvs., care, firese, ați fost considerat totdeauna ca fiind parte din "tabăra Opoziției", să acceptați postul de ambasador al României la ONU, deci să aparțineți actualului guvern?

Nu vreau să repet aici argumentele dintr-un articol mai vechi, "Spectator și actor", publicat în revista Dilema, articol în care am încercat să-mi explic acest "straniu" (pentru dvs.) comportament. (Deși vă mărturisesc că nu m-am așteptat ca încercarea mea de a fi de folos țării în care m-am născut și altfel decât numai locuind în ori evaluind și criticînd din California să fie atât de criticată.) Afirmația dvs. privind "apartenența" ambasadourilor la Guvern se cere însă corectată. Nu aveți dreptul să nu știți, și nici cititorii dvs. nu cred că au dreptul să ignore, fapt, după părerea mea fundamental, că în România de astăzi diplomații se angajează (chiar în scris) să nu facă nici un fel de politică (desigur, în sensul politicii de partid - cu Puterea ori cu Opoziția, așa cum arată această configurație în intervalele dintre alegeri). Politică externă a României trebuie deci, prin lege, să rămînă non-partizană și să exprime interesul național în arena mondială. Postul meu - de reprezentant permanent al României la ONU - este deci mai aproape de cel de "deputat", dacă pot spune așa, al întregii Românii - deci al Puterii și al Opoziției, într-un fel, astfel, și al dvs. - în acest "parlament" mondial, care este Organizația Națiunilor Unite, decât de postul de "membru în Guvern" - oricare ar fi acesta. Desigur, aveți dreptul să fiți nemulțumit, cu aștia dintre criticii mei, că eu sint cel ce vă reprezintă la ONU și să credeți că altcineva ar face-o cu mai multă demnitate și eficiență. În ceea ce mă privește, n-am regretat nici un moment această angajare voluntară, care, înțeleg, a "scandalizat" atîta lume bună. Zece ani de disidență anticomunistă solitară (1977-1987) m-au obișnuit cu zimbetele condescendente și cu ironiile colegilor și prietenilor, ca și cu sentimentul de minoritar "împotriva curentului". Am rămas minoritar, adevărat, de data aceasta printre minoritari. Înceerînd să evit frazele emfatiche și cuvintele mari, totdeauna nepotrivite, continuu să cred că, în modul atît de criticat de prietenii noștri, îmi fac datoria față de locul în care m-am născut. Socot că este spre binele țării - în particular,

și al dvs. și al cititorilor dvs. - că, de pildă, în forumul mondial, în debaterile privind drepturile omului, pe scaunul oricui rezervat României, să mă aflu eu (ierțat-mi înfătușare), și să vorbesc despre dificultățile recitigării normalității, despre eșecuri și succese, așa cum vorbesc și scriu de totdeauna, și cum vorbesc și colegii mei din Polonia, Cehia ori Ungaria. Greșesc eu? Greșiți dvs.? Vom vedea...

Cum s-a schimbat viața dvs. după această angajare voluntară? Este o deosebire între a fi diplomat la ONU și consultant în California?

Sigur, viața de diplomat la ONU-New York este diferită de cea de cercetător, de universitar ori de consultant, viață cu care eram obișnuit. Ea este însă întimplător mai atrăgătoare și mai apropiată de preocupările mele decât orice altă variantă diplomatică. Într-o capitală ca Washington ori Paris, de pildă, bănuiesc că esența vieții diplomatice rămîne aceeași de promovarea relațiilor bilaterale. La ONU, în așa-numita "diplomație multilaterală", accentele se schimbă: se discută problemele globale ori mondiale, iar rolul nostru este acela de a reprezenta noua Românie în aceste debateri. Din punct de vedere strict profesional, actuala problemă - că "pe așii" la ONU se așază astfel în continuarea unor vechi preocupări personale - ca cele legate de modelarea globală ori tratarea de sistem a dilemelor dezvoltării, inițiată de Clubul de la Roma în anii '70, mult cercetate și în țara noastră, în superbul grup ce a funcționat la Universitatea din București. Se întimplă apoi să am colegi excelenți, experiența celor din generația mea completînd fericit impetuozitatea celor tineri, care rămîn în (mare) majoritate și care sint "produse ale revoluției", intrați în MAE după 1989, după studii și stagii petrecute în Occident). Impresia mea este că am reușit să articulăm un adevărat "team". Împreună, și, desigur, în strînsă legătură cu centrul MAE, încercăm să reprezentăm cît mai bine țara în care ne-am născut - ori, poate mai exact spus, s-o reprezentăm cît mai aproape de adevărul său chip, desigur, după ani de-a rîndul de dictatură și, după mine, în curs de tămăduire. Ca notă personală, vă mărturisesc că, dacă mă simt mai degrabă "acasă" atunci cînd îmi pregătesc ori redactez discursurile, mă obișnuiesc mai greu cu ritualul mondenităților (de pildă, cu șirul nesfîrșit de recepții, dineuri și serate, la care lipsa ambasadorului României, numai obosit ori plecat la Operă, poate căpăta nedorite valențe de false semnale diplomatice...). În rest, folosesc din plin cele învățate și de multe ori predate (dar niciodată utilizate, cel puțin în ultimii 15 ani) privind tehnicile de conducere și comunicare și dinamica grupurilor mici - cum este team-ul nostru din New York. Nu este, desigur, meritul meu că "rezultatele", să le zic așa, nu au lipsit în perioada de cînd sint la New York; aparent, am înregistrat și o serie de succese personale în "noua viață" de diplomat - dar mi-e greu să disting între faterie diplomatică colegială și adevărată apreciere. Personal, cred că cel mai important dintre aceste succese este inclus în observația unui ambasador al unei țări din nordul Europei, care mi-a spus că eu îl conving că românii nu sint numai prieteni și aliați ai Occidentului - cine Dumnezeu azi nu încearcă să fie? -, ci sint de fapt "parte din familia noastră". Ceea ce înseamnă, cred, progres în proiectul de recitigare a demnității naționale, mult scump inimii mele...

"Părinții fondatori ai ONU"

Puteți să faceți cititorilor noștri un scurt istoric al ONU?

O "fișă biografică" a ONU, dacă înțeleg bine? Parte din ea poate fi luată din orice dicționar, și am să încep cu asta. Expresia "Națiunile Unite" vine de la președintele american F.D. Roosevelt și a apărut pentru prima dată în "Declarația Națiunilor Unite" de la 1 ianuarie 1942, document prin care, în plin război, reprezentanții a 26 de națiuni se angajau să-și unească eforturile împotriva Axei. Charta Națiunilor Unite (un soi de Constituție a acestei asociații) a fost redactată de reprezentanții a 50 de state care s-au întrunit la Conferința Națiunilor Unite de la San Francisco (25 aprilie-26 iunie 1945). Conferința a dezvoltat o serie de propuneri avansate anterior de reprezentanții SUA, Marii Britanii, URSS și Chinei în cursul unei întruniri pregătitoare la Dumbarton Oaks (august-octombrie 1944). Cele 50 de state, la care s-a adăugat mai târziu și Polonia, sint considerate "membri fondatori" - ori, dacă preferați tradiția americană, "părinți fondatori" - ai organizației mondiale. Dar "data de naștere" oficială a ONU este 24 octombrie 1945 - data ratificării ei de către SUA, Marea Britanie, Franța, China și URSS, ca și de majoritatea statelor semnatare; acesta este motivul pentru care, în fiecare an, 24 octombrie este serbat drept "Ziua ONU". Vedeți, deci, că anul viitor organizația mondială își sărbătorește semicentenarul; prilej, ca totdeauna, de bilanțuri și planuri de viitor. De altfel, și în țara noastră s-a înființat de curînd un comitet pentru pregătirea acestui jubileu.

Reziduurile războiului rece

În ce măsură ONU a răspuns provocărilor istorice și s-a adaptat schimbărilor?

Născută în război, și pregătită a răspunde provocărilor perioadei imediat postbelice, ONU a rămas, în multe privințe, tributară atmosferei de dinaintea și din timpul "războiului rece". În documentele organizației se mai întîlnesc, de pildă, expresii ca "fostele state inamice" (desemnînd, desigur, pe adversarii de atunci - Germania și Japonia...). Charta ONU rămîne însă un document superb, de largă generozitate și cuprindere: și citez, astfel, numai din preambul că scopul organizației este de a păzi generațiile viitoare de flagelul războiului, care "de două ori pe parcursul unei vieți omenești" a produs umanități suferințe de nedescris, și că organizația proclamă din nou "încrederea în drepturile fundamentale ale omului, în demnitatea și valoarea individului, în egalitatea drepturilor bărbaților și femeilor, ca și a națiunilor, mari ori mici". În continuarea tradiției antebelice a decedatei "Liga a Națiunilor", ONU este deci, dacă îmi permiteți o suprasimplificare, un soi de "parlament" mondial, în care statele ce au aderat la organizație își trimit cîte un reprezentant permanent, de regulă cu rang de ambasador, ce participă în această calitate de reprezentant la discuțiile privind problemele planetei. "Misiunile permanente" ale diferitelor țări la ONU sint deci laboratoarele unde, desigur în contact cu ministerele de externe și guvernele respective, se elaborează și se prezintă "poziția țării" în raport cu diferitele probleme mondiale - cam așa cum operează, în SUA de pildă, staff-urile diferitelor senatori de la Washing-

ton. Poate că acum întîreștele dintre munca ne cu totul stimabilă, de m care m-ați asemuiat înain

România - vicepreședinte al I

Care este noua obiga ONU?

Modul de operare al rezumat în cîteva cuvînt recurs din nou la impe analogie cu parlamentul an, de regulă în perioada brie, are loc Adunarea C sesiune "în plen" a parla parte a problemelor sint feritelor comisii, într-o a mănăitoare cu comisiile (la ONU există, de pildă, - dezarmare și securita probleme economice, Ca bleme sociale, inclusiv dr misia a IV-a - problema de pildă, strategia privi litare de menținere a pă probleme financiare, Co bleme juridice). Există d cipale ale Adunării Ger Securitate, însărcinat cu Consiliul Economic și S sârcinat cu asigurarea " ce și sociale, privite ca p durabile. Curtea Intern de la Haga este și ea o mondiale; dar chiar o su vistă a tuturor celorlalte depăși cu mult cadrul ac ționez, spre sugerarea UNESCO, și Programul Dezvoltare PNUD, și Ba Uniunea Postală Intern tuții specializate" ale O Comisiile și organisme riodice membri-țări după de regulă explicate. În C te, de pildă, există o seri nenți - tradiționalele " Marea Britanie, Rusia, Franța și China - și o s permanent, aleși prin r de reprezentativitate gov fost astfel membru nepe perioadă a "războiului d curs, România a fost ale dinte al ECOSOC.

Care sint atribuțiile see

În cadrul ECOSOC, sectorul privind promov nologiei (care, nu va au propriilor mele preocupă tră este membr "n mul sii. De altfel, sintem în p tă electorală". Și alegeri desigur, ca peste tot, c mente de culise, cu nego cu multe alte aspecte teh mat în cîteva vorbe. O s habilit, ca toată lumea, "e "Producția" ONU, ca a este în principal o pro (analoagele "legilor" din și aici se negociază idei tot în lume. Și multe di se repartizează, spre apli cializate.

ea ori slăbirea organizației, ci perfecționarea ei

riela Adameșteanu -

egău mai bine dife-
stră și cea, de altfel
mbriu în Guvern, cu

**Locul României se află,
din întâmplare,
între Republica Moldova și Rusia**

Cum arată decorul în care se desfășoară acțiunile ONU?

ECOSOC

uit de subținare al

ONU este dificil de
astfel încât am să
flecta și discutabilă
inopdial). În fiecare
septembrie-decem-
berală - un fel de
mentului mondial; o
apoi repartizate di-
recreare măsură ase-
rării parlament
6 comisii: Comisia I
e, Comisia a II-a -
misia a III-a - pro-
purturile omului, Co-
de politică specială,
nd operațiunile mi-
ni. Comisia a V-a -
misia a VI-a - pro-
puă organisme prin-
terale: Consiliul de
menținerea păcii, și
sial (ECOSOC), In-
securității" economi-
emise ale unei păci
țională de Justiție
parte a organizației
mară trecere în re-
stituții afiliate ar
tului interviu (men-
diversității, că și
Națiunilor pentru
ca Mondială, dar și
țională sînt "insti-
NU). În fiecare din
itate sînt aleși pe-
riterii specifice, dar
mailul de Securitã-
de membri perma-
nari puteri": SUA,
(Inlocuind URSS),
erie de membri ne-
otație după criteri
grafică; România a
rmanent în agitata
n Golf. În anul în
să drept vicepreșe-

Sediul central al ONU se află la New York, în clădirea devenită de multă vreme celebră, construită pe un teren pus la dispoziția organizației de familia Rockefeller (și pentru care, dacă nu mă înșel, se plătește suma simbolică de 1 dolar pe an). Blocul înalt și zvelt, ca o lamă, aflat în toate fotografiile, adăpostește Secretariatul ONU - reprezentând personalul ce deservește celelalte organe ale ONU și se preocupă de punerea în practică a programelor și hotărîrilor luate. Aici, la etajul 34, se află biroul Secretarului General, numit de Adunarea Generală, la recomandarea Consiliului de Securitate. În prezent, acest birou este ocupat de distinsul profesor și diplomat egiptean dr. Boutros Boutros-Ghali. Personalul Secretariatului, compus din aproximativ 25.000 persoane din peste 150 de țări, acoperă activitățile ONU atât la New York cât și în diferitele centre regionale: ca tot ceea ce ține de ONU, și acest personal este finanțat din cotizațiile pe care statele-membre se obligă să le achite atunci cînd aderă la organizație; funcționarii internaționali ce fac parte din Secretariat se obligă (și sînt obligați) să se consacre exclusiv problemelor ONU și să nu osără ori să primească instrucțiuni din partea guvernelor lor sau din partea unor alte organisme. Poate acesta este motivul pentru care, în anii ceaușismului, prin definiție incompatibil cu astfel de reprezentanți independenți ori măcar autonomi, numărul românilor funcționari internaționali a scăzut mult sub numărul, de pildă, al funcționarilor polonezi, cehi ori maghiari. Imobilul de lângă Secretariat adăpostește sălile de lucru ale delegațiilor la ONU - marea sală a Adunării Generale, sălile Consiliului de Securitate și ECOSOC, foaierile unde se desfășoară "activitățile neficiale" și sălile de ședințe obișnuite. În sălile de ședințe, ca în orice parlament, locurile sînt stabilite dinainte; și plăcuța pe care scrie România se află totdeauna (capricul alfabetului) între plăcuța pe care scrie Republica Moldova și plăcuța pe care scrie Rusia... De pe aceste locuri, reprezentanții noștri prezintă punctul de vedere al României în problemele puse în discuție, participă la dezbateri și, de cite ori se cere, votează (apăsînd pe unul din butoanele da, nu, ori abținere).

În majoritatea ședințelor se asigură translația simultană în engleză, franceză, rusă, spaniolă, chineză și arabă (limbile "de lucru" ale ONU rămînînd engleza și franceza). Foaierile, largi și generoase, sînt adevărate "spații de lucru" pentru diplomați și sînt decorate cu opere de artă dăruite ONU cu diferite prilejuri; se află acolo și o superbă și imensă tapiserie de I. Nicodim ilustrînd "Cântarea omului" de Tudor Arghezi, cu inscripții în limba română (și în care numai dacă ai curiozități perverse mai observi o discretă variație pe tema secerii și ciocanului). Reprezentanțele permanente - ori ambasadele, cum mai sînt numite uneori - (ale diferitelor țări sînt împrăștiate în tot Manhattanul, ca și locuințele diplomaților acreditați la ONU. Cea mai mare parte a activităților noastre, deci, nu se desfășoară în clădirile populare de presa din toată lumea, ci în cadrul misiunilor noastre. Acolo, în ore

lungi, în legătură permanentă cu centrala Ministerului de Externe, se pregătesc "întările de poziție", se stabilesc strategiile de votare și se prepară și se finisează discursurile ce se pronunță apoi în diferite ședințe. Programul la sediul central ONU începe, de regulă, la ora 10 dimineața și se termină în jurul orei 6 după-amiază; în fiecare zi se desfășoară numeroase ședințe ale diferitelor comisii, comitete ori organizații - și, mai în fiecare din acestea, există un "scum al României" ce nu trebuie să rămînă gol... Iar după ora 6, încep recepțiile și dineurile, în care participarea ori ne-participarea poate căpăta valențe de "seminar diplomatic", și care deci sînt greu de introdus exclusiv în categoria divertismentelor... Vedeți, deci, că diplomați au destule de făcut... Ce v-am spus pînă acum, așa cum precizam la început, puteați afla din orice carte ori chiar ghid. Sper însă să fi roușit să vă sugerez cite ceva din "atmosfera de la ONU"...

**În ciuda criticilor,
nu se poate garanta
că o lume fără ONU ar fi mai bună**

Care este eficiența ONU? S-au formulat și se formulează deseori critici la adresa acestei organizații.

Este organizația mondială într-adevăr eficientă? Criticile la adresa ONU sînt vechi, multe și variate. S-au exprimat de multe ori rezerve față de o organizație în care aproape un miliard de chinezi și citeva sute de mii de locuitori ai Monaco-ului, de pildă, au tot cite un vot; s-a vorbit despre faptul că, în perioada "războiului rece", multe din activitățile ONU au fost practic blocate de insipidele și insolubilele dispute ideologice, ce dădeau adesea impresia unui "dialog între surzi"; s-a scos în evidență faptul că ONU a fost mult ani o tribună în care cei săraci și slabi și-au spus păsurile fără ca asta să le schimbe prea mult soarta; și chiar s-a afirmat că, punînd pe picior de egalitate toate statele și guvernele lor, fără a discuta legitimitatea acestora, ONU a "legalizat" în fapt multe oribile dictaturi - în particular, pe cele comuniste -, cărora le-a oferit șansa de a-și face propagandă pe baza unui comportament vag civilizînd, redus însă exclusiv la relațiile internaționale (România ceaușistă oferă un exemplu grăitor în această privință). Toate acestea sînt, desigur, adevărate. Dar adevărat este și că în anii grei ai "războiului rece" prin ONU s-a evitat catastrofa nucleară - de altfel ori amenințîndu-ne - și tot adevărat este că nimeni nu poate garanta că "alternativa", respectiv o lume fără ONU, ar fi mai bună. Așa cum alternativa la o democrație imperfectă nu este abandonarea democrației, ci îmbunătățirea ei, cred că alternativa la actualul ONU nu este ridiculizarea ori slăbirea organizației, ci perfecționarea ei. Ajung astfel la ceea ce poate ar fi trebuit să constituie tema centrală a acestui răspuns, care vîd că a devenit o adevărată prelegere (pleticoasă - dar inițiativa este a dvs.), temă care nu se găsește încă în nici o carte; și anume, ajung la eforturile care se fac acum, în organizația mondială, pentru modernizarea și revitaliza-

rea ONU în perioada de după războiul rece, și cu privirea spre secolul următor. Totul se pune și repune în discuție în Comisii speciale, în care România este membră: Charta, rolul Adunării Generale, componența și dimensiunile Consiliului de Securitate, ca și activitățile (devenite esențiale acum, cînd pericolul nuclear pare depășit) ECOSOC. Este o perioadă de extraordinară creativitate - teoretică și instituțională - ce urmărește nu numai să elimine anacronismele (cum ar fi referirile la "inamicii" japonezi și germani din 1945, referiri rămase neschimbate o jumătate de secol), nu numai să actualizeze structurile ONU, aducîndu-le "la zi", dar mai ales să creeze structuri apte a răspunde anticipativ problemelor - și în particular crizelor - necunoscute încă ale viitorului. În paranteză fie zis, un program ce nu poate lăsa indiferent un prospectolog, ca cel ce se întîmplă să fie reprezentantul permanent al României la ONU...

Conșiderați că dl. Yasushi Akashi, trimis special al ONU în fosta Iugoslavie, și-a făcut datoria în recentul conflict?

Conflictul din fosta Iugoslavie se află, nu numai după părerea mea, de multă, mult prea multă vreme, pe agenda organizației mondiale, dar oare ce putem face noi mai mult spre a opri suferința născută din irresponsabilă intoleranță și oarbă ură? ONU nu este un guvern mondial, și nici "căștile albastre" - în particular, forțele militare puse la dispoziția ONU de diferitele țări în cadrul operațiilor de menținere a păcii ori de observare - nu sînt o "poliție planetară", de utilizat oriunde și oricînd pentru stingerea oricărui conflict. Lumea a suferit prea mult de pe urma imperialismelor de tot felul spre a nu deveni extrem de prudentă atunci cînd este vorba de folosirea forței, mai ales în contexte atât de încălțate etnic, religioși și politic ca cele din fosta Iugoslavie. În rest, ce știți și dvs. știm și noi: că fracțiunile se luptă, că liderii (care nu-și controlează, din nefericire, totdeauna luptătorii) sînt mereu împinși de comunitatea internațională spre tratative, că "media" nu conțenește să dezvăluie orori, cerînd (oare cui?) "oprirea măcelului", și că mulți extraordinari negociatori și diplomați nu fac nimic altceva, de luni de zile, decît încearcă să ajute la găsirea unei soluții. Iar despre dl. Yasushi Akashi, trimisul special al ONU, ce pot adăuga? Diplomații nu pot opri ei personal conflictele: ei pot numai ajuta pe cei ce vor într-adevăr să le oprească, în particular pe cei în conflict, să se înțeleagă. Dar dacă voința de pace lipsește celor aflați în conflict, nimeni nu poate face mare lucru... Nici actualul și nici alt posibil trimis special al ONU...

Crans Montana = o pătrime din bugetul culturii

Oficialitățile au tratat Forumul Crans Montana ca pe o mare victorie. Opoziția a zămbit când politicianul, cînd cu același.

Nefiindolei nică, mai cu seamă prin prezența loială a lui Shimon Peres și Yasser Arafat, Bucureștiul s-a aflat, fie și pentru un moment, în centrul atenției mediilor internaționale. Diplomazia românească a reușit să reia tradiția bunelor ofiții și a mediilor în conflictele internaționale și regionale - tradiție pe care a ilustrat-o nu doar în timpul lui Ceaușescu, dar și în 1913, cînd guvernul prezidat de Titu Maiorescu obținuse semnarea în București a tratatului de pace cu care se încheia al II-lea război balcanic.

Tema "Piețele viitorului" sugerează interese economice prevalente. Organizatorii români s-au silit să impună participanților din străinătate imaginea unei Românie eficiente, cu o bună legislație, cu oameni

competenți, o țară foarte atrăgătoare pentru investițiile străine. Pentru obținerea acestui rezultat s-au cheltuit multe miliarde, s-a asigurat o infrastructură destul de bine pusă la punct, presa a fost cîrțată cu un centru modern de presă și cu un imens bufet grațios, centrul orașului a fost spălat și măturat, iar demnitarii români, de la președintele Iliescu și pînă la secretarii Guvernului, Viorel Hrebenciu, n-au fost zgîrcii nici cu zimbetele, nici cu prezența lor.

Judecînd după laudele mirobolante aduse organizatorilor de către dl. Jean-Paul Carteron, președintele Fundației Forum, s-ar părea că succesul a fost obținut. Autoritățile române nu ar trebui însă să se lase mă-

gulate de asemenea elogii ieftine. Dacă buna organizare obținută timp de câteva zile nu se va regăsi în lunile următoare și la alte nivele mai banale, dacă burocrăția nu va deveni mai eficientă și mai inteligentă, dacă legislația nu va deveni mai clară, dacă, mai ales, cursul general al politicii economice românești nu va renunța la păguboasele ambiguități și jumătăți de măsură, investitorii străini vor rămîne reticenți. Există mai ales riscul unei "decuplări" între politica internă și cea externă, fenomen bine cunoscut din timpul lui Ceaușescu: anumite succese diplomatice nu se răsfrîng în politica internă, iar marea

masă a populației nu profită deloc de pe urma unui spor în prestigiul internațional al țării. În esență, funcționarea la parametri maximi a mașinii propagandistice nu poate ține locul realizărilor economice, sociale și politice, altminteri foarte grave.

Dintre cele două "star"-uri, Shimon Peres și Yasser Arafat, ministrul israelian de Externe a cucerit pe toată lumea prin calitatea intelectuală a discursului său. O lecție de asimilație, dar inasimilabilă, vai, pentru minitorii "limbilor de lemn", în frunte cu primul-ministru și președintele Iliescu!

• Forumul Crans Montana s-a constituit în 1989 în Elveția, avîndu-l ca fondator pe Jean-Paul Carteron, actualmente președintele Forumului; secretarul general este Pierre Luyet. Denumirea vine de la localitatea Crans Montana, în care se organizează anual reuniunile acestui Forum.

• Inițial, pentru crearea Forumului Crans Montana, Jean-Paul Carteron a avut sprijinul Guvernului cantonului Valais și sprijinul Guvernului elvețian. Forumul Crans Montana are aprobarea guvernelor din țările participante, dar se declară independent din punct de vedere politic.

• Obiectivele acestui Forum sînt de a facilita înțelinerii mai puțin protocolare, prin care să fie stimulat dialogul economic și politic.

• Prima reuniune a Forumului în afara Elveției a avut loc în 1992 la Atena, la care a participat Ion Iliescu. Primul invitat al Forumului, în 1990, a fost Petre Roman.

• Pentru a doua ediție în străinătate a fost ales în acest an Bucureștiul; tema centrală: Piețele viitorului. Intenția organizatorilor a fost de a facilita tranzații între parteneri din Europa de Est, Asia Centrală și zona Golfului Persic și a Mediteranei de Sud.

• Între 21-24 aprilie a.c., au participat la Forumul Crans Montana de la București 1.039 participanți, din care 326 personalități politice din străinătate, 338 invitați români, 375 oameni de afaceri (264 români și 111 străini). Cheltuielile de pregătire ale Forumului se cifrează la 20 miliarde lei. (Bugetul propus pentru cultură în 1994 este de 82,2 miliarde!) Taxa de participare pentru oamenii de afaceri străini: 1.000 dolari; pentru cei români: 500 dolari.

• Printre oaspeții de seamă ai Forumului: Catherine Lalumière, Yasser Arafat, președintele OEP, Shimon Peres, ministrul Afacerilor Externe, Israel, Algirdas Brazauskas, președintele Lituaniei, Christian Scrivener, membru în Comisia Europeană, Vladimir Petrovski, director general ONU, Béla Kádár, ministrul Relațiilor Economice Internaționale, Ungaria, B. de Monfermand, reprezentant special al primului-ministru al Franței, Sergio Balanzino, secretar general adjunct al NATO, Wilhelm Hoyneck, secretar general CSCE.

• Printre participanții români: Ion Iliescu, președintele României, Nicolae Văcăroiu, prim-ministru, Adrian Năstase, președintele Camerei Deputaților, Mircea Coșea, ministrul de stat, președintele Consiliului pentru Coordonare, Strategie și Reformă, Mugur Isărescu, guvernatorul Băncii Naționale, Emil Constantinescu, președintele CDR, Petre Roman, președintele PD, Ion Diaconescu, vicepreședinte PNTCD, directori de întreprinderi, oameni de afaceri.

• Locările Forumului Crans Montana de la București s-au desfășurat în 11 Sesiuni plenare (teme: Securitatea și cooperarea în zona Mării Negre, Perspectivele păcii în Balcani, Perspectivele economice ale Orientului Mijlociu în urma acordului de pace Israel-OEP, Diplomația preventivă, menținerea și construirea păcii etc.) și 22 Sesiuni tematice (Privatizarea și investițiile străine în România, Reforma sistemului bancar al economiilor în tranziție, Diplomația parlamentară în noua Europă, Economiiile în tranziție: consecințe sociale etc.).

Sesiuni plenare

Jean-Paul Carteron

(...) Din 1990, Forumul de la Crans Montana își consacră activitatea dezvoltării și întăririi cooperării internaționale, atât la nivelul responsabililor guvernamentali, cit și la cel al bărbaților și femeilor care se ocupă de afaceri, dar și la al aceluia care sînt, să nu uităm, actori esențiali și determinanți ai acestei cooperări.

Primele mele gânduri în momentul în care se deschide acest forum se îndreaptă către președintele României, dl. Ion Iliescu, către președintele Camerei Deputaților, dl. Adrian Năstase, către primul-ministru, dl. Văcăroiu, către ministrul de Externe, dl. Meleşcanu, cit și către secretarul general al Guvernului, dl. Hrebenciu, pentru sprijinul considerabil, pentru munca extraordinară cu care au contribuit și pe care au făcut-o pentru realizarea acestei conferințe. (...)

De ce am ales noi orașul București? Cu mai mult de 20 de milioane de locuitori, România se găsește în sud, așa cum Polonia este în nord, ca una dintre piețele potențiale cele mai mari din Europa Centrală, farul înaintat al culturii latine și, îndeosebi, al francofoniei. (...)

De ce acest palat? În 1990, deja, primul dvs. prim-ministru de atunci, prietenul meu, dl. Petre Roman, mi-a arătat această clădire și m-a întrebat: "Ce să facem cu ea?". Am revenit adesea să vizitez acest palat și, puțin cîte puțin, am împărtășit judecata președintelui Năstase, aici aici, cu prețul durerilor și aservirii, s-a reunit astăzi, după zile și ani de-a rîndul, împotriva oricărei logici și a tuturor, acest lucru magnific pe care-l vedeți în jurul dvs., arta și creativitatea poporului român. Așadar, de ce să punem un lînguț pe o realizare atât de strălucitoare a țării ce pot face românii, de ce să nu folosim acest palat în scopuri care să servească România și să acordăm astfel un omagiu sacrificiului extraordinar care s-a găsit la originea sa? (...)

Ce va face această conferință? Mai întii și-ntii, marile teme - geopolitica, Marea Neagră, Balcanii, Asia Centrală, precum și raporturile Nord-Est, Sud-Est din marile bazine mediteraneane. Mai multe gânduri se vor îndrepta către liberul schimb și contribuția sa la stabilitatea politică, o temă foarte importantă acum, cînd acordul GATT a fost semnat la Marrakech, cooperările regionale și Uniunea Europeană, Parteneriatul pentru pace. Sintem aici, să n-o uităm, într-o țară care a fost prima care a semnat acest parteneriat. Și, în sfîrșit, diplomația preventivă.

De asemenea, vom fi interesați de negocierile dintre Israel și OEP, care se desfășoară aici, alături de noi, și care au schimbat chiar programul nostru. Noi vom trăi cu emoție situația din fosta Iugoslavie, unde toate părțile, chiar și cele care se

opun în mod dureros acum, vor discuta despre această teribilă situație.

Pe măsura mijloacelor noastre vom privilegia dialogul. Fundația Crans Montana vrea să creadă că atîta timp cit oamenii au bunăvoință, vorbesc și-și confruntă ideile, încă nu a dispărut speranța, o speranță atât de necesară pentru a nu cădea în disperare, la care putem ajunge prin nedreptate și durere. (...)

Catherine Lalumière

(...) Drumul parcurs de România în patru ani, de la prima vizită pe care am făcut-o aici, în februarie 1990, este lung. Ați reușit chiar să îmblînzii acest enorm palat, un palat al megalomanului, dar, în același timp, o capodoperă a românilor. Este cert că rămîn multe de făcut pentru ca românii să cunoască prosperitatea economică, dreptatea socială și o perfectă democrație. (...) Țările din Europa Centrală și Orientală au manifestat grija de a fi normali, de a fi civilizate, ca și celelalte țări civilizate. Dar aceste mișcări și transformări nu s-au terminat încă. Și sînt încă momente importante, de cotitură, pe care trebuie să le facem. De pildă, deschiderea către Europa. (...) Reformele politice sînt greu de pus în aplicare în fostele țări comuniste: independența judecătorilor, libertatea presei, îndeosebi a televiziunii sau a radioului. În privința reformelor economice, acestea se lovesc de dificultățile tranziției: șomaj, inflație, o scădere a nivelului de trai. (...) Țările Vestului în general, după ce au aplaudat cu entuziasm evenimentele din 1989, au reacționat cu o oarecare moderație. (...) În privința aspectelor financiare și economice, progresele nu sînt suficiente. (...) În ultimă instanță, mulți bani au fost consacrați ajutorării tranziției în Europa Centrală și Orientală, dar s-a neglijat adesea susținerea și finanțarea amplasării unui cadru instituțional și juridic modern, adică a unui stat de drept. (...) În acest cadru, drepturile omului nu sînt tratate cum se cuvine. (...) Alături de naționalism se manifestă, de asemenea, într-un mod foarte puternic, afirmarea identității, de pildă aceea a minorităților naționale, care-și caută și-și afirmă identitatea. (...) Dar în Europa Occidentală constatăm același fenomen, de exemplu Liga Lombardă din Italia, conflictul din Irlanda de Nord. Într-un mod ceva mai pașnic și în Belgia se întîlnesc tensiuni. În Spania, de asemenea.

Consecința acestor fapte este că democrațiile noastre par a fi fragile pentru că sînt subminate de reacțiile de intoleranță, de rasism, de xenofobie, de antisemitism, fragile pentru că ele par a fi adesea incapabile să reacționeze - cum este cazul în Bosnia. O democrație slabă, o democrație "moale" se îndreaptă către propria sa distrugere și niciodată nu vom spune îndeajuns ideea că forța fără drept este o barbarie bineînțeles, dar dreptul fără forță este neputință. O democrație care nu știe să-și apere principiile pe care se bazează și pe care este construită riscă să piară. (...)

Shimon Peres

(...) Poporul evreu, poporul palestinian, două popoare care s-au născut în Orientul Mijlociu, s-au întâlnit în speranța de a renăște. Din păcate, în loc să aibă o întâlnire fericită, de înțelegere, a devenit un conflict amar. (...) Nu este ușor, în cadrul acestei uri și suspiciuni și nemulțumiri și manifestări de extremism, să încerci să faci o nouă înțelegere. Acum patru luni, am semnat un acord cu Vaticanul, cu lumea catolică. Acesta este un eveniment diplomatic care se întâmplă odată la 2.000 de ani, dar iată că a avut loc. Este dorința noastră să facem o înțelegere similară cu lumea musulmană. Știu, democrația nu este numai dreptul de a fi egal. Democrația este și dreptul egal de a fi diferit. Și putem fi diferiți și să trăim în pace și înțelegere. (...) Dați-mi voie să fac următoarea remarcă în legătură cu natura acordului: ceea ce face să fie atât de greu nu sînt numai complicațiile situației geografice și sentimentele naționale și intervenția altor țări. Ceea ce face lucrurile și mai dificile este să tragi linii permanente, pentru că nu putem să alecăm o hartă în condițiile actuale. Ideea de suveranitate a fost introdusă de gânditorii lumii în secolul al XVII-lea. Și, de atunci, toți au vrut să aibă frontiere clare, armate puternice, bariere puternice vamale, să trăiască fiecare în cuibul său, separat de restul lumii. Iar suveranitatea a fost justificată de ziduri și necesitatea armată. Suveranitatea cerea conflicte, dar acum încercăm să stabilim relații noi, chiar înainte de a avea granițe permanente. Marea încercare din partea OEP și a Israelului este să spunem: da, de acord. Nu avem acum o hartă permanentă, dar avem un scop permanent. Am hotărît să pornim într-o călătorie de la conflict la pace.

Yasser Arafat

Fără îndoială că ne împărtășim opinia că zona noastră este una dintre cele mai importante și sensibile zone din lume. (...) Vreau să spun că este dreptul zonei Orientului Mijlociu, după această perioadă lungă de războaie, să beneficieze de un plan Marshall nou, pentru binele poporului nostru, al popoarelor noastre și al țărilor noastre. (...) Acum se pune marea problemă a responsabilității, de completare, de împlinire a procesului de negocieri și, mai ales, este vorba de punerea în aplicare a Rezoluției Consiliului de Securitate nr. 904, care să asigure protecția internațională pentru poporul nostru, pentru oprirea terorismului coloniilor israelieni, pentru începerea unor negocieri ale etapei finale cu o voință sinceră: în vederea trăsării, a punerii bazelor păcii drepte și globale pe baza legalității internaționale. (...) De aici, chemăm și spunem foarte clar că orice amănare, orice întârziere în aplicarea acestui acord nu va fi de folos în procesul păcii. Drumul nostru este amenințat de extremismi, ei vor să saboteze procesul de pace, provocând incidente care duc la multe jertfe omenești. De aceea, doresc să subliniez încă o dată angajamentul nostru pentru procesul de pace și de realizare a păcii globale și juste și condamnarea noastră pentru toate actele de violență, indiferent care ar fi sursa lor, căci a sunat ora păcii și nu il este permis nimănui să ignore acest adevăr, să îl manevreze sau să îl speculeze pentru anumite interese, cum nu este permisă să domine o oarecare interes asupra intereselor păcii.

Ion Iliescu

(...) Stimati oaspeți, vă salutăm în România, țară cu vocație și conștiință europeană din timpuri străvechi. Încă cu 3.500 de ani în urmă, navigatori și negustori greci care au poposit pe țărmurile Mării Negre și au pus bazele unor porturi: Tomis (Constanța de azi), Callatis, Histria, au intrat în relații cu populația locală, cu strămoșii noștri geți. Romanii, în expansiunea lor, au întâmpinat riposta statului organizat al dacilor, pe care l-au cucerit prin luptă. Centrul politic al Daciei, și apoi al coloniei romane,

s-a aflat în sudul Transilvaniei, leagătura formării poporului român, al culturii și civilizației sale. Au urmat secole de năvăliri ale unor popoare migratoare venite din estul continentului și din Asia, care, în drumul lor spre Europa, au străbătut teritoriul acestei țări, locuitorii fiind nevoiți să-și refacă de fiecare dată gospodăriile distruse și jefuite. Prin sacrificiul său impus, poporul român a salvat, timp de secole, ceea ce popoarele din vestul continentului clădeau și acumulau pe plan material și spiritual, și această istorie a poporului român s-a repetat pînă aproape de zilele noastre. (...)

Shimon Peres, Teodor Melescanu și Catherine Lalumière

Liderii Opoziției despre Forum

Aspectul de înmăsa construcție funerară, pe care îl evocă din afară clădirea încremăntată (visul unui nebul, spunea un om de afaceri francez) și zidul de cimitir care o înconjoară, îți poate, în prima clipă, părea domesticit înaintea de forfota umană, de computere, de panouri, de lumini, de organizarea indiscutabilă, de decorația interioară etc. O privire avizată citește însă imediat marile defecțiuni de gândire a construcției - pe care nu le va mai putea corecti nimeni. Pe culoarele largi circulă în sus și în jos oameni cu amprenta trecutului vizibil pe trupele indeseate, bine hrănite (făci pătrate, cefe groase, certitudinea postului, a puterii bine înfipă în expresia feței). Printre ei, rarefați, aproape disolvați ca prezență, ceilalți - care și-au propus să-l reprezinte politic pe oamenii care de o jumătate de secol în această țară n-au mai avut puterea și au aparținut unei structuri inferioare - la fel de insubtilă ca la castele indiene. I-am întrebat deci pe liderii Opoziției cum li s-a părut acest Forum: reprezintă el o șansă de sporire a capitalului electoral al Puterii și al președintelui Iliescu? Răspund ei dintr-o înmăsa frustrări pe care o resimțim cu toții, chiar dacă ea se numește acum atât de tocit "imaginea României în lume"?

Petre Roman

Pentru țară reprezintă un lucru de bun augur atita timp cit persistă groznicile imagini obsedant reluate de mediile electronice occidentale: copii abandonati, handicapați, copii străzii, țigani cerșetori sau hoți etc.

Intrebarea este dacă povara grea a cheltuielilor pentru Forum poate fi considerată ca acceptabilă în timp ce mari nevoi copleșesc țara și oamenii ei.

Păcat, deci, că aceleași televiziuni occidentale au neglijat cele petrecute în București. Explicația stă în absența personalităților politice din Vest la Forum. Apoi, s-a vorbit prea puțin despre "Piete viitorului", care ne interesează atât de mult. În planul pătrunderii economice, Forumul n-a putut polariza. Rămîne efectul de imagine "pe Carpați". Orice putere politică are un asemenea câștig. Excesul, care, iată, s-a profilat, se transformă în bumperang. Pozitiv este, în final, faptul comunicării către lumea civilizată a capacității României de a fi demnă.

Attila Verestoy

Se face propagandă pentru ca să se arate că în România există clădiri foarte frumoase amenajate, altele pe care se poate circula, oameni civilizați, îmbrăcați ca lumea, și chiar unii din partea Opoziției.

Nu mă îndoiesc că oamenii care sînt aici, și care aduc cu ei un alt spirit și alte considerente pe baza cărora judecă, deoacă această tentativă de a transforma acest Forum, făcut cu cheltuieli imense, într-un pur instrument de propagandă al Puterii. De aceea, după ce se închid porțile Forumului, Opoziția are sarcina de a continua Forumul, arătînd zilnic și tuturor că aici s-au spus multe, inclusiv de către reprezentanții Puterii, de către președinte, de către Guvern, de către reprezentanții politicii de seamă ai partidului de guvernământ.

Ei au făcut declarații foarte democratice. Noi va trebui să urmărim dacă aceste declarații corespund faptelor care au fost pînă acum și care vor urma.

Ion Rațiu

Faptul că acest Forum s-a ținut la București este un lucru bun pentru România. Chiar dacă participarea nu este la nivelul cel mai înalt, totuși este un început. Și în felul acesta, noi, România, demonstrăm că sîntem un element constructiv într-un efort comun. Nu se pune problema de capital electoral pentru Opoziție sau pentru Guvern, cu toate că, evident, va avea o răsfringere pozitivă asupra celor care guvernează în momentul de față. Dar acest lucru nu mai deranjează, pentru că Forumul este un lucru bun pentru România.

Dinu Patriciu

Forumul de la Crans Montana este (și a fost întotdeauna) o întâlnire politică a oamenilor cu vederi de stînga, chiar dacă s-a căutat și oonabilitatea altora în aceste întâlniri. Aici s-a discutat multă vreme despre "o nouă ordine economică internațională". Întotdeauna au fost vehiculate păreri care au venit de la ideologiile de stînga. Sigur că au existat și păreri că banii ar veni de undeva de la furge de extremă stînga, dar acestea sînt speculații despre care eu am știință, dar n-am dovezi. De altfel, ce s-a întîmplat la București a fost plicticos, cu excepția reîntîlnirii dintre Arafat și Peres. Faptul că a avut loc aici, la București, arată continuitatea statului socialist român, care a avut relații și cu unii și cu alții în ultimele trei decenii. Un singur lucru mi s-a părut însă memorabil: amintirea lui Yasser Arafat că era student în vremea cînd Ion Iliescu era la Moscova.

Victor Babiuc

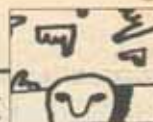
Este un eveniment supradimensionat.

Emil Constantinescu

Forumul reprezintă și foarte mult (față de imaginea României doar cu copii bolnavi de SIDA) și foarte puțin (pentru că România nu poate merge mai departe cu aceeași birocrație politică, administrativă și economică). Ei, reprezentanții Puterii, știu de fapt ce ar trebui făcut mai departe, dar nu vor să facă. Noi, reprezentanții Opoziției, știm și noi ce trebuie, dar nu putem să facem. Convenția vrea să înlocuiască reforma lingvistică cu reforma reală. În ultimă instanță, este vorba de grupuri de interese care determină întreg blocul. De aceea, noi susținem privatizarea privatizării, pentru că nici privatizarea să nu mai fie monopul de stat.

Nu i-am întâlnit la Forum nici pe președintele PNTCD, Corneliu Coposu (plecat în Grecia la Congresul anual al Uniunii Europene Democrat-Creștine), nici pe Nicolae Manolescu, prezent doar în orarul Forumului, în ultima zi, la un breakfast.

Pagină realizată de GABRIELA ADAMEȘTEANU, RODICA PALADE și ANDREI CORNEA

Există un singur moment favorabil

Nu întotdeauna poți face orice. Există un moment pentru toate, un timp pentru a te naște și altul pentru a muri, un timp pentru iubit și un timp pentru ură, un timp în care să ucizi și altul în care să fii ucis. În fine, există un singur moment pentru a-ți realiza destinul și există o infinitate de a-l îrosi. Întocmai după cum adevărul e unic iar minciuna e nenumerată, și în ciuda faptului că posibilitățile de viață sînt multiple, legătura noastră cu destinul pe care deja l-am intrupat e univocă. Este la fel de adevărat că viața noastră e încheiată înainte de a începe ca și faptul că trebuie să acționăm potrivit libertății. Lucrurile nu se petrec diferit în viața națiunilor. Pe de o parte, momentele favorabile împlinirii anumitor idei naționale sînt unice: a nu le specula la timp, din prostie, lașitate sau spirit pervers, este o faptă în mod esențial antipatriotică. Pe de altă parte, acțiunile noastre, pentru a fi implacabile, trebuie neapărat să fie conduse de gândul unui destin necesar, deși, firește, acțiunea implică libertate, iar libertatea neagă ideea ireversibilă de destin. Ce vrem să spun este că, deși în viață totul pare a fi scris dinainte, **inteligența oportună este absolut indispensabilă înscriserii actelor noastre în cartea vieții.** Ce nu facem la timp, în ordinea istoriei, rămîne nefăcut pentru totdeauna. Nu există aminare și nici posibilitatea de a relua.

Anul 1918 și sofismul lui Nae Ionescu

Anul 1918, în istoria națiunii noastre, a fost neîndoielnic un an de grație. Faptul că s-a împlinit l-a făcut atât de necesar, încît se uită adesea că, fără voință și extraordinara inteligență de care au dat dovadă oamenii anului 1918, acest an putea foarte bine să nu fie unul de grație, ci unul de catastrofa. Toți acei oameni au acționat ca și cînd România Mare era necesar să se realizeze. Firește, oricine își dă azi seama, examinînd împrejurările istorice, că această necesitate a fost o consecință a faptelor și nu invers. 1918 a fost un moment privilegiat: o "fereastră" a istoriei irepetabilă. Patriotismul generației Marii Uniri nu a constatat în fapt că simțea românește (ceea ce, în epocă, aproximativ, revenea la a simți "sămănătorește"), ci în genul de a sesiza **momentul favorabil și a-l folosi în profitul cauzei naționale.** Opera lor patriotică a fost, în sensul cel mai înalt, una de oportunitate. Orice acțiune națională eficientă constă în exploatarea inteligentă a unui prilej irepetabil. Este motivul pentru care naționalismul nu are nimic de-a face cu retorica gălăgioasă îndeobște asociată cu acest nume. Naționalismul nu este o mistică, ci o politică încununată cu succes. Dacă eșuează, oriare i-ar fi fost nobletan, nu este patriotism, este calcul greșit, angajare nesăbuită sau act ireponsabil: pe scurt, este o formă tragică a prostiei. Nu cred, de aceea, că angajarea noastră în războiul nazist a fost un act patriotic. Și nu cred că o sinceră retorică naționalistă poate cu ceva ajuta națiunea căreia îi aparține, dacă nu ai inteligența de a sluji o politică adecvată. Insist: patriotismul nu este un tip de retorică sau de justificări oricît de valabile; este o voință politică adecvată, capabilă să conducă la succes. Bunele intenții nu ajung niciodată: trebuie să reușești să faci binele.

Firește, cei care îl prețuiesc pe Nae Ionescu își vor fi dat imediat seama că eu aici susțin o teză pe care el a combătut-o. Aplicată la cazul lui Ion Brătianu, ideea sa fusese că acest eminent patriot era poate "bun român", dar că "român" pur și simplu nu a fost. De ce? Pentru că statul modern pe care Brătianu l-a construit nu era "românește", era adică străin de firea românească profundă, pe care, inevitabil, Nae Ionescu o compara cu organicitățile ierlibivore. În același fel, Samuil Micu, care, știe oricine, a făcut enorm pentru plămînuirea conștiinței noastre românești, nu ar fi (după Nae Ionescu) un român neaș, ci doar un "bun român". Și asta de ce? Pentru că era un "călugăr papistaș". Intrucît mai privește, acest text poate fi fără grijă rînduit într-o antologie clasică a prostiei românești. Nu mai puțin, între naționalistii de azi, așa se gîndește. Pornind de la suita de idei confuze și false că românii s-au realizat bine numai prin țaran, că poporul român trăiește în natură ca în biserică și că este legat de semenii săi printr-o comunitate spontană de iubire, că tot ce s-a întîmplat cu noi de la 1848 e o eroare care trebuie îndreptată (spun unii) prin revenirea noastră la conștiința poporană de la 1300, că, în fine, viitorul nostru organic este preistoria și nu modernismul laic occidental, naționalistii de extracție retorică gîndesc și azi că ortodoxismul slavofil este exact ceea ce ne lipsește pentru a fi români în sens Nae Ionescu (adică nu "bun români", ci "români pur și simplu"), că liberalismul laic occidental este ceva abominabil, "neromânește", un lucru de pierzanie, și că mistica sufletului național justifică orice gafă politică dacă este bine observată verbal. Retorica, la naționalistii noștri, ține loc de criteriu binelui național efectiv. Nu contează că

H.-R. PATAPIEVICI

Despre patriotism, Nae Ionescu și Graciov/Vîșinski

Brătianu a contribuit decisiv la împlinirea României Mari: statul creat de el nu era "românește" iar generația pașoptistă era plină de masoni. Să facem deci elogii sfintei letargii românești, care, în nenorocita-i prostie, nu a avut cum sau ce greși și să așteptăm de la mistica verbală a ideii de destin național toate împlinirile pe care Dumnezeu nu le dă, însă, decît celor care se ajută singuri.

Setea de trîncăneală și gustul pentru neptie

Lucrul care îmi produce suferință este următorul: mulți români sînt ca hipototizii de sunetul retoricii naționaliste, în schimb sînt indiferenți, cînd nu alergici, la vocea patriotismului rațional, liberal și pragmatic. Interesant este că aceste două tipuri umane, cel mistic-inspirat și cel realist-politic, trăiau împreună și fără conflict în ființa aceluiași om, în marea generație pașoptistă. Odată însă ce istoria "specificului național" devine dominantă la începutul secolului nostru, în sufletul românesc se produce o disociere a facultăților. Tipul magic-inspirat se va asocia de acum încolo cu mentalul orientat regresiv, etnocentric și religios, în timp ce tipul realist-politic se va asocia din ce în ce mai des cu mentalul orientat prospectiv, cosmopolit și laic. Această disociere nefastă va conduce în cele din urmă, în deceniul trei, la dizolvarea stilului politic românesc tradițional, caracterizat prin prudentă, urbanitate și liberalism, și la încheierea unui nou spirit, esențial bazat pe intoleranță, autoritarism și gust pentru forță, care, în cele din urmă, sub lozincă naționalistă, va precipita prăbușirea României Mari (creație, nu-i așa, a ne-românilor). Iar lucrul cel mai neliniștor a fost acesta: ieșirea la lumina istoriei a maselor țărănești prin votul universal a favorizat decisiv atît definitivarea scîndurii sufletești de care am vorbit mai sus, cît și impunerea opiniei că liberalismul occidental nu era în fond potrivit pentru popor (deși, evident, acesta și nu statul devălmasă îi dăduse ocazia să voteze), că nu formula democratică individualistă era bună, ci cea colectiv-autoritară, că de fapt poporul nu vrea "modernism", ci revenirea la ideile după care se trăia la 1300. Retorica naționalistă include ideea neverosimilă că regresia este posibilă și că România poate supraviețui aici și acum scufundîndu-se în preistorie. Este ca și cum un economist naționalist ar susține inept că noi am putea avea o monedă puternică întorcîndu-ne la economia devălmasă. Astăzi, naționalistii zîși de stînga și-au scurtat compasul regresiei, vorbind de o conservare a prețioaselor achiziții economice ale proprietății de stat unice. Ei susțin că oamenii vor fi prosperi dacă vom reuși în continuare să evităm capitalismul, dacă ei își vor păstra postura de comandă iar poporul va continua să se comporte ca o masă indistinct-colectivă, anonimă ca și proprietatea care, fiind a tuturor, este în fapt a celui care o administrează. Deși nu le sare în ochi multor români, această idee este la fel de timpită ca și ideea că te poți cota la burza din New York cu produsele devălmasiei.

În contra ideii de turmă

Proba de foc a patriotismului nu constă în afirmarea bunelor intenții și nici în punerea sub sceul unei retorici naționaliste. Nu am nici o îndoială că naționalismul epileptic dezvoltat de Cioran în deceniul patru este inferior ca patriotism inteligenței politice monetare duse de politicienii epocii, patriotism lipsit de pesticide, dar teame și, din păcate, disprețuit suveran de tot românul care își imaginează că știe tot în virtutea darului de a birui orice prin competența îndoielnică a bășcăliei. Dacă e să venim în timpul pe care îl trăim azi, cîteva lucruri trebuie neapărat spuse. În ce ar consta patriotismul, acum? Altfel spus, care sînt actele politice prin care România și-ar putea regăsi demnitatea? Prima imbecilitate care trebuie dărimată este convingerea, extrem de răspîndită, că poporul este precum codrul, o ființă vegetală, anonimă și letargică. Ierlibivoră adică. Corolarele practice ale acestei ineptii sînt două. Mai întîi ideea că nu e normal să schimbi legea pentru o singură excepție ("Din codru rapi o rămpurea/ Ce-i pasă codrului de ea?"). Apoi nerușinarea de a susține că statul e pe primul loc și abia după aceea vin supușii (adică, practic, închinarea bigotă la înștiințurile eise fundamentale: Armata, SRI, Biserica etc.). Toate aceste erori se bazează pe imaginea fetiș a turmei mîntuită de un

conducător providențial. Români au însă o experiență mai degrabă tristă a conducătorilor providențiali, fie ei Carol II, Ion Antonescu, Nicolae Ceaușescu (și cine, Doamne ferește, mai urmează). Or, trebuie să înțelegem, noi nu sîntem o turmă. Sîntem un neam de persoane individuale, agregate ca cetățeni în corpul unei națiuni moderne. Nu sîntem nici Satul preistoriei, nici armata de "terani" a vreunui voievod de găsitură. Și ce ne trebuie pentru a subzista? Un stat al legalității legitime, laic și limitat în ingerințe, care să fie alimentat cu boapte numai prin intermediul prosperității cetățenilor (care nu sînt supuși). Formula Statului majuscule, care este puternic numai în măsura în care supușii săi sînt aruncați în miserie – este exact ceea ce trăim noi azi. Toate instituțiile noastre de stat sînt ca mai de care mai puternice și mai nutrite cu afubănese: de curînd președinția a căpătat de două ori mai multe fonduri decît Senatul (și nu e singura instituție fetiș care prosperă nerușinat), în condițiile în care jumătate din populația țării trăiește sub limita sărăciei. Găseșc că susținerea unei politici bazată pe ideea Statului-fetiș și pe impunerea unei legislații care ignoră nevoile individului în favoarea obligațiilor poporului, înțeles ca masă anonim-colectivă, este un act antipatriotic.

În contra aservirii naționale

1895: Ministrul Rusiei la București, Prințul Lwow, îi reproșează Intr-o zi lui P.P. Carp următoarele: "Se spune, domnule, că sînteți germanofil". "Lumea se înșală", replică tăios Carp, "eu sînt rusofob".

A doua trăsătură minimală a unei politici patriotice, azi, este evaluarea politicii externe. În secolul XIX politicienii noștri au știut întotdeauna să se sprijine pe puterile îndepărtate, care nu le puteau ocupa militar, împotriva planurilor anexioniste ale celor vecine, care ne puteau oricînd ocupa. Între cele două războaie a fost urmată aceeași politică, avînd în plus inovația unei alianțe regionale tampon. A urmat apoi ocuparea țării iarși, pentru a cita onorabil, de ruși (care își spuneau atunci sovietici, dar erau același lucru). După retragerea trupelor din țară și mai ales după așa-zisele Teze din aprilie, părea că guvernul de atunci al țării va re-lua politica sprijinirii pe cel îndepărtat împotriva apetiturilor celui vecin. În fapt, trupele rusești au părăsit țara pentru că ea continua să fie ocupată îndeajuns de strîns prin serviciul sovietic de spionaj. România a rămas ocupată, doar că invizibil, printr-o rețea de spioni și de vînduși pe care o bănușese monstruos de numeroasă. După căderea lui Ceaușescu, actualul președinte a ținut să îi anunțe imediat pe ruși "cine sîntem" (adică "ei", cei care au preluat puterea). Nici un act ulterior nu a probat voința noii conduceri de a dezmembra rețeaua kaghobistă din România, ceea ce înseamnă că ea continuă să funcționeze și, subreptic, să determine politica externă românească. Or, actul antipatriotic prin excelență, azi, este să continuăm a înrobi destinul nostru național velleităților imperiale ale unei puteri care nu ne-a fost niciodată prietenă și care, acum cel puțin, nu ne mai poate manipula decît dacă îi permitem. Este absurd și monstruos și nu ne jucăm cartea demnității, acum, cînd independența reală este posibilă, cînd nocivul colos rusesc este amorțit, ci să continuăm, obedienți, salamalecurii servituzii. Patriotismul, azi, înseamnă să înțelegem că cine face în mod obiectiv politica Moscovei în România perpetrează un act de grav antipatriotism. Venirea lui Graciov la București, în lumina declarațiilor făcute la întoarcerea în Rusia, pare a fi la fel de gravă ca și venirea lui Vîșinski în sprînjul lui Groza, în timpurile din care actuala conducere românească își trage originea și legitimitatea.

CABINET DE CONSEL ROMÂNIA-FRANȚA

Activități de consultanță, asistență și pres-tări de servicii pentru Societăți franceze ce se vor implanta în România.

Angajează Director, funcție responsabilă cu strategia și gestiunea societății și de conducere a personalului.

Postul cere disponibilitate, angajament moral și profesional. CAPACITĂȚI DE COMUNICATIE RELATIONALĂ (orală și scrisă).

Societatea este în curs de inființare și propune 200.000 lei/lună pentru trei luni (de probă), urmează contract = salariu motivant plus % beneficii.

Vă rog, C.V. + scrisoare de motivație (scrisă de mîină în franceză) + fotografie; O.P. 2 CP 55-39.

VIRGIL IERUNCA

"Rezistența prin cultură"

În noua sa rubrică, *Simulacra normalității*, din *România literară* (nr. 7/1994), Eugen Negrici, amintindu-și de "avântul sălbatic și damn al revizuirilor ce animau pe câțiva dintre tinerii literați optzeciști, rămași în afara jocului", observa că el s-a stins "pleoștit sub valul reproșurilor și al grijilor cotidiene". Ne aflăm acum la ani lumină de acea "explorare rece și precisă a peisajului bolnav și fascinant al literaturii dezvoltate sub guvernare totalitară" ce-ar fi putut limpezi apele și conștiințele. Excepțiile, am zice, marca noi, există totuși, cea mai notabilă fiind George Grigurescu. În ceea ce-l privește, Eugen Negrici constată că martorii prin excelență ai fenomenului, critici, nu se arată în nici un fel grăbiți să modifice "topul" pe care ei înșiși l-au alcătuit și prevede nu doar uitarea, încă de pe acum consumată, dar și aberante trăiri nostalgice: "cum mecanismele perfide ale memoriei refuză de regulă oroarea, ne vom trezi povestind, precum invariabil cei întorși din coșmarul războiului, doar episoade plăcute, hazlii, duși de valul blînd al nostalgiei".

Valul acesta nu e atât blînd cît premedios. Dacă n-ar fi așa, nu și-ar fi pus pentru eteva clipe pe zi la o parte studiile de poetică nici Eugen Negrici, spre a corecta viziunea irealistă ce se instalează în oboseala cronică, deschizînd rubrica amintirilor.

Oboseală și lehamite care duc, în postcomunism, și la alți vecini întru experimentul totalitarist, spre unele edulcorări ale anormalității suferite. Însă atât cehii cît și polonezii sau unghurii, fără a mai pomeni de ruși, au gîndit și analizat, înainte chiar de căderea comunismului, ravagiile lui în literă și spirit, dînd asupra exercițiului de opunere-supunere al scriitorului forțat să-și dedubleze scrisul studiilor de referință traduse în Occident.

Mai e nevoie să insistăm asupra faptului că nu e vorba de vreo răzburare, ci doar de încercarea de a restitui, în profunzimele ei - să nu ne speriem de termen - abisale, o experiență fără precedent, lăsînd în urmă suflute și scrieri mutilate? Este nevoie, desigur, fiindcă, nu o dată, ne-am văzut acuzați, cînd ni s-a întîmplat să abordăm acest punct hipersensibil, de a păstra mentalitatea "războiului rece". Fără intervențiile noastre intempestive și nedorite s-ar părea că literatura română și-ar fi pus în tîhnă rănile, oblojîndu-și buna conștiință. Dar poți oare să-ți vindeci o rană pe care nu-ai identificat-o, camuflată cum e sub crusta îngelătoare a unei false cicatrizări?

O introduce poate prea lungă pentru a insista asupra apariției, în ultima vreme, a două cărți ce sparg oglinda împăciuită a unui trecut confuz și îndulcit: primul tom din *Jurnalul lui Mircea Zăciu* (ed. Dacia, 1993) și, alt jurnal, de altă factură, despre "indiferență", al lui Livius Ciocărlie, *Paradisul derizoriu* (Humanitas, 1993). Ce apropie aceste Jurnale, atât de diferite - în primul privirea fiind mai ales dirijată spre exterior, înregistrînd faptele și comportamentele scriitorilor în momente de cumpănă, în al doilea scalpelul fiind îndreptat împotriva sieși, cu o cruzime și o intensitate rar întîlnite în literatura contemporană? Pur și simplu, o retrănscriere în sîrjit critică a celebrei "rezistențe prin cultură".

Jurnalul lui Mircea Zăciu nu conține doar o reabilitare a rolului jucat în opoziția scriitorilor de Uniunea Scriitorilor - rol aparte în peisajul comunist -, ci și reconstituirea, uneori plină de amărăciune, a limitelor acestei opoziții, a îngrădirii ei în cercul intereselor de breșă. O subliniază, încă din prefață, autorul: "Se vede limpede acum că, izolîndu-ne chiar, nu ne putem apăra de contaminarea lui omnipotent al acestui deceniu satanic. Ne-pătîndu-mi asuma nici condiția eroică, nici una martirică, am încercat să supraviețuiesc, precum mulți alții, între zvîcnirea de revoltă și lașitățile cotidiene, suferințe și speranțe".

Tocmai recunoașterea limitelor revoltei și complexității cu lașitățile circumstanțiale dă credibilitate acestor pagini. Uniunea Scriitorilor a fost cu adevărat o citadelă periodic asaltată de Putere, dar forța ei n-a fost minată doar de aceste atacuri, ci și de grija cu care cei mai îndrăzneți dintre scriitori își circumscriu protestul în cadrul a ceea ce li se părea admisibil de către Putere. Acolo, la Uniune, au fost aduse cele mai justificabile critici, nici un ecou nu trecea însă dincolo de precauțiile zidite. De la ședințele de Consiliu ale Uniunii, din 1965 în-

coace, fuseseră expulzate minciuna pură ca și limba de lemn fără să se poată instala adevărul, ci doar sferturi, jumătăți de adevăr. Fără a ajunge să fie eroică, rostirea lor nu era însă mai puțin stîngheritoare pentru regimul totalitar. Demne de marile antologii ale viitorului - dacă putem încredința viitorului speranța unei memorii de care prezentul se ferește - sînt, din acest punct de vedere, întrevederile lui Ceaușescu cu scriitorii. Starea de refuz nu se dezlîntăia doar în momentele-cheie, ea apărea în fundalul mai tuturor reuniunilor, al cotidianului cel mai puțin tensionat în aparență. De rețut, îndeosebi, discuțiile pe marginea plagiatului lui Eugen Barbu din *Incognito*, campania lui Vasile Nicolescu împotriva Dicționarului lui Mircea Zăciu, versiunile asupra morții lui Marin Preda, primul editorial antisemit din *Săptămîna*, peripectivile "Meditații Transcendentale", memoria pentru apărarea lui E. Lovinescu și, firește, Conferința Scriitorilor, ultima din timpul lui Ceaușescu. Fără a uita evocarea onora dintre cei care aplicau cu mai mult zel și cu o nocivitate sporită cenzurile de sus, în frunte cu Eugen Florescu: Sau portretul Suzanei Gidea, demn să rivalizeze cu cele mai izbîndite personaje de ficțiune.

Jurnalul acesta nu este, de fapt, așa cum pretinde autorul, o simplă mărturie de epocă. Jurnalul lui Mircea Zăciu ne restituie tabloul cel mai veridic și amănunțit al vieții literare din anii 1979-1982, desfigurîndu-se pe fundalul mizeriei și friei generalizate: (...) observ cu zgîrcenie intimitatea, mai dispus să notez cronicărește spațiul real în care mi-a fost dat să trăiesc, să rezist, să supraviețuiesc".

"Zgîrcenia" nu șterge însă impresia că existența autorului a fost constant apăsată de coșmarul nu doar material al "satanicului deceniu".

Nici o "zgîrcenie", în schimb, la Livius Ciocărlie. *Jurnalul său de o tonalitate rar întîlnită începe cu revolta de la Timișoara, dar e transcris, completat și uneori comentat de autor la Bordeaux, unde e profesor de vreo doi ani încoace. Vidul din precedentul său eseu, *Fragmente despre vid* (ed. Cartea Românească, 1992), una dintre cărțile postdecembriste excepționale (deci necomentate), s-ar vrea aici ajuns la limanul aproape "paradizic" al indiferenței: "Dacă e scriu are vreun sens, nu poate fi decît rușinea, umilinta, neîmpăcarea de a fi trăit și nădejdea că la urmă vom fi absorbiți, noi și amintirea noastră, ca într-o mare bunăntă, în nimic".*

Nu mai că nimicul întîrzie. Necruțător cu sine, de o modestie a cărei autenticitate nu suferă punerea în chestiune, Livius Ciocărlie nu-și află pentru deficiențele sale - pe care, evident, le exagorează - nici o scuză. O frază ne îndeamnă din primele pagini și spre un alt cod de lectură: "Nu cred că sînt bolnav. Sînt numai umilit". Umilinta zilnică a frigului, foamei, tăcerii impuse, mizeriei materiale și spirituale e atât de mare încît atunci cînd Livius Ciocărlie răfăcește prin Timișoara revoltei ca un alt

erou atendhalian pe cîmpul bătăliei de la Waterloo, ajunge să se întrebă: "Ce se întîmplă cu noi? (...) Nu sîntem în stare să ne bucurăm?".

Cu sau fără bucurie, autorul participă, după revoluție, la elanul de reclădire a unei elementare demnități și scriitoricești și umane (primul său articol în *România literară* a rămas o dată în confuzia istorie a luărilor de conștiință din România). Dar și atunci cînd acționează - după Piața Universității se va afla printre creatorii "Solidarității Universitare" -, și atunci cînd se retrage din lupta politică, admirînd pe cei care o continuă, se simte umărit de spectrul acestei umilinte îndelung consimțite, chiar dacă nici un rîd sau gest al său n-au contribuit la întreținerea ei.

Cîteva notații sînt tot atîtea chei pentru descrierea lăncinantei întrebări: cum a fost cu puțință? De exemplu: "Noi n-am fost solidari, am fost aglutinați". Sau: "Pare curios ca literatura unui popor cu istorie tragică să fie lipsită de spirit tragic. În realitate, istoria noastră nu este tragică. Tragicul presupune tensiune; necesitatea, dar și tăria de a te sacrifica pentru un scop imposibil de atins. Istoria noastră este copleșitoare, nu tragică. Românii s-au simțit aproape tot timpul atît de năucți încît n-au fost în stare de tensiuni". Și despre scriitori: "Într-adevăr, noi nu eram indivizi care să comunice între ei, fiindcă n-aveam ținută, nu aveam giră spîrării pentru a ne individualiza. Nu eram decît o grămadă, dar în grămada aceea exista un mod elementar al comunicării: ne încălzeam împreună ca oile. (...) Ca niște oi e, pînă la un punct, prea mult spus. (...) Toată cultura, în partea ei bună, a reacționat, luptînd să supraviețuiască. Și chiar a reușit. A fost moritul și limita ei. Ca s-o salveze, oamenii de cultură s-au prefăcut că nu văd ce se întîmplă dincolo de ea. N-au fost oi pentru că au salvat cultura, au fost oi pentru că s-au închis în ea cî intr-un țarc".

De la aceste constatări încolo poate porni oricînd un studiu asupra felului particular în care s-a manifestat la noi, spre deosebire de Polonia, ceea ce Milosz numea "gîndirea captivă".

Obsesia retrăzicirii, de care n-au scăpat încă cei trăiți în fostul imperiu al Răului, e recurentă în aceste pagini ce nu-i sînt totuși dedicate. Cu modestia de care pomenim, dusă pînă la limite nefirești (indoiială sistematică asupra propriei sale valori), Livius Ciocărlie se ferește să-și găsească vreo scuză pentru o inexistență culpă. Mai mult, se și ferește să-și dea dreptate. Tînde, cu marea tenacitate a celor ce se cred slabi, la propria sa anulare.

Ne rămîne să sperăm că promisiunea pe care și-o face, de a nu mai scrie și tipări, să nu poată fi ținută, iar "Molloy-zarea" să rămîna doar o "stare" literară. De altfel, Beckett - sînt sigur - nu poate fi actual la Timișoara.

În orice caz, pornind de la aceste două Jurnale, nelegate între ele decît prin luciditatea cu care se enumeră sechelele deconstrucției spirituale rezultate din comunism, s-ar putea deschide o dezbateră spornică asupra "rezistenței prin cultură". În lipsa unei astfel de discuții, formula rămîne o deșertăciune fatnică.

CIORAN

Mărturisiri și anateme

creat pericolul unei saturări a "pieței de lectură" autohtone. Însă nu trebuie pierdut din vedere faptul că acest volum conține, prezentate aforistic, gînduri generate de obsesiile de o viață ale lui Cioran. Pentru caracterul incitant al acestor cărți plenează, credem, și următoarele fragmente:

"Misiunea fiecărui este de a duce la bun sfîrșit minciuna pe care o încarnează, de a ajunge să nu mai fie decît o iluzie epuizată."

"Aș prefera să-mi ofer viața ca jertfă decît să fiu necesar cuiva."

"Nu este important numai ceea ce eu am realizat, ceea ce eu vom putea realiza, astfel încît dintr-o viață nu rămîne decît ceea ce eu nu va fi fost."

EDITURA HUMANITAS

CIORAN**Mărturisiri și anateme**

traducere din franceză de Emanoil Marcu

Mărturisiri și anateme

(Gallimard, 1987) este ultima carte scrisă, pînă în prezent, de Cioran. Recuperarea accelerată în limba maternă a operei marelui nostru scriitor a

Eugène IONESCO**Căutarea intermitentă**

traducere din franceză de Barbu Cioculescu

130x200, 144 pp.

Căutarea intermitentă(Gallimard, 1987) cuprinde notații de jurnal întinse din perioada iulie 1986-ianuarie 1987. Autorul, aproape octogenar, meditează asupra durabilității operei sale, asupra rostului meseriei de scriitor, asupra valorii metafizice a scriiturii (un citat: "Nimic nu vorbește mai bine adîncurilor din noi decît expresia puternică"), asupra neîmplinirii din viața sa, asupra morții care se apropie. Această autoanaliză, făcută fără podoare, cu cruzime și deseori cu umor, continuă paginile din *Jurnal în fărîme* (1967), carte apărută în 1992 la Editura Humanitas.

Piața Presei Libere nr. 1, cod 79734.

tel. 617.29.87; 617.65.75

Director general GABRIEL LIȘCANU.

Director editorial: ADRIANA IRIMIA.

Director managerial: THOMAS KLEININGER.

Quod erat demonstrandum* (I)

Încă de când am început să public mi-am impus să respect o anumită regulă, care funcționează de fapt ca o convenție tacită între autori și critici: comentariile critice trebuie respectate chiar și atunci când îți sînt defavorabile și te invadează sentimentul coplesitor că ți se face o mare nedreptate. A răspunde cu iritare și minie acestor comentarii critice trădează nu o dată slăbiciunea și asea eternă problemă a artistului "neînțeleș", altfel cit se poate de omenească. Și totuși, nu sînt rare cazurile cînd "convenția" e încălcată din atitea și atitea motive, explicabile pe un teritoriu al subiectivităților exacerbate. Firește, pentru a fi respectat, un comentariu critic trebuie să intrunească și el niște minime condiții prea bine cunoscute. Altfel, dacă el e de evidentă rea-credință, dacă urmărește compromiterea autorului și nu analiza cărții, atunci datele problemei se schimbă.

Am făcut aceste precizări pentru că, răscolindu-mi memoria, mi-am dat seama că pînă acum nu mi s-a întîmplat să răspund unui comentariu critic la vreuna din cărțile mele. Ar fi fost cîteva "ocazii", însă atunci nu s-a putut, nu mi s-a dat voie, ca să zic așa... Nici acum nu am sentimentul încălcării "convenției", pentru că, răspunzînd unui articol polemic semnat de Alex. Ștefănescu ("Quo vadis, Mihai Sin?", *România literară* nr. 11/1994), nu mă refer de fapt la un comentariu critic, ci la o specie de comentariu mult mai joasă, pe care aș numi-o din capul locului "calomnie". Pentru că aproape fiecare frază scrisă de Alex. Ștefănescu e minciunoasă, de o rea-credință și o suficiență care întrec cu mult chiar și performanțe anterioare ale aceluiași critic. (...)

Trec peste primele fraze în care Alex. Ștefănescu se prefăce, în stilul lui inimitabil, că relatează detașat și obiectiv subiectul romanului. Una din ele sare totuși din rînd: "Dominic Vanga își manifestă inițial aversiunea față de Securitate, dar în cursul unor lungi discuții cu amfitrionii săi, aceștia îi demonstrează că se înșală, că instituția, chiar dacă a jucat inițial un rol nefast, a ajuns cu vremea o conștiință - singura activă - a poporului român".

Aici apare primul fals grosolan, merit să-i folosesc unei anumite "teze" (i-aș zice "diversiune" dacă n-aș fi plictisit de frecvența cu care se folosește acest cuvînt) pe care își propune s-o demonstreze Alex. Ștefănescu. Unde o fi citit el că Securitatea a ajuns "o conștiință a poporului român"? Chiar colonelul Coldea îi spune lui Dominic Vanga: "Ea a fost, este încă (în 1988! n.m. M.S.) o instituție a Diavolului, cum atît de plastic i-aș spus. Aici sînt de acord cu dumneavoastră. Dar de ce să rămîna astfel? Ea va trebui să devină o instituție care să alujească poporul român, v-am spus deja asta, nu-i așa?" (pag. 198). E cu totul și cu totul altceva! Deci și un colonel de Securitate (fie el și personaj, dacă tot e să ne jucăm de-a ficțiunea și realitatea, în stilul deloc inocent al lui A.Ș.) nu-și permite să afirme aberația lui Alex. Ștefănescu, că instituția "a ajuns cu vremea o conștiință a poporului român". Mai pot să dau, firește, și alte citate. Dar să mergem mai departe... "Despre noua carte a lui Mihai Sin nu s-a scris pînă în prezent nicăieri", spune Alex. Ștefănescu. (...) Nu e așa, îl asigur. Despre carte s-a scris deja, nu mult, dar s-a scris. N-o să-i indic bibliografia. Dacă doresc, o pot face chiar autorii articolelor sau comentariilor respective. Dar e de remarcă faptul că pînă și în cele mai "neînsemnate" afirmații, Alex. Ștefănescu folosește același ton suficient, fără să se îndoiască vreodată de opiniile sale. Nu vom găsi în tot articolul (și poate în toată "opera" lui de articular industrial și inflaționist) termeni ca "mi se pare că", "cred că" sau "s-ar putea să mă înșel, dar"... Doamne ferește! El merge netulburat, ca buldozerul prin grădina de flori. Chiar dacă "metafora" nu e prea grozavă, lui A.Ș. i se potrivește de minune!

Despre discuția din cadrul emisiunii *Simpozion* din 11 martie, la care se referă în continuare Alex. Ștefănescu, ar fi iarăși multe de spus. "Discuției" i s-a rezervat un spațiu foarte restrîns și, față de ceea ce fusese inițial, au lipsit părți pe care le consider importante. Printre altele, susținem că "scena" e invadată la ora aceasta de politicieni medii, cărora li se rezervă spații televizate excesive, ca să bată apa în piua, în timp ce scriitorilor care s-au ocupat de realitatea românească pînă la obsesie, încercînd să o prezinte așa cum era, nu li se dă nici o posibilitate de a se pronunța asupra vieții politice și sociale din actuala Romînie. Și e păcat, căci convingerea mea e că ar putea fi auzite opinii deosebit de interesante (există cîteva excepții, fi-

rește, de "răsfățați" ai televiziunii). În ce mă privește, înainte de '89 nu am apărut niciodată la televiziune, iar "după", cum se vede... Nu eu am organizat discuția transmisă pe "post" în 11 martie și nu cred că cineva își poate închipui așa ceva. În legătură cu prezența mea la această emisiune, nu o regret, chiar dacă au existat persoane care mi-au reproșat participarea, alături de... (ca să folosesc și eu "grafia" lui Alex. Ștefănescu) Nicolae Ulieru, purtătorul de cuvînt al Serviciului Român de Informații. Mă folosesc de acest prilej pentru a face o precizare: la nivelul vieții literare (și poate nu numai), au existat persoane "autoîntitulate" (dar cu o influență reală, oh!) lideri de opinie critică și care dictau ce e bine și ce nu e bine și să faci, cu cine e bine să fi văzut și cu cine nu e bine. Am crezut că s-a schimbat totuși ceva, dar am impresia că acum

"controlul" e și mai sever. Unii au voie, alții nu au voie să facă anumite lucruri. Dacă un politician ar apărea într-o discuție televizată cu Virgil Măgureanu, nu e nici o problemă, totul e O.K., important e doar ce declară el acolo, în fața camerei de luat vederi. Dacă un scriitor discută cu... N. Ulieru, nu e bine, poate fi chiar suspect. N-am ținut și nu voi ține cont de astfel de stupidități și de o astfel de "disciplină" de tip "mafioț" (cu "stăpîni" ce pretind o supunere necondiționată) pentru că, la urma urmei, ar fi timpul să spunem că așa ceva există nu numai în agricultură, indus... sau comerț, ci chiar și în viața literară, așa amărită cum e ea (sau poate că tocmai de aceea). Din acest punct de vedere, am fost și vreau să rămîn un om liber, indiferent cît mă va costa acest lucru.

Dar, amintînd, parcă în treacăt, de această emisiune, Alex. Ștefănescu se folosește de prilej pentru a mai comite o mîrsăvie în stilul lui voios-"inconștient": el afirmă că "Sanda Vișan a fost singura care și-a manifestat stupefacția în legătură cu o contradicție irezolvabilă din noua viziune asupra Securității propusă de Mihai Sin: o instituție care a contribuit decisiv la distrugerea țării își aragă merite în salvarea țării!". Acum lucrurile devin clare: scopul cu care și-a scris Alex. Ștefănescu articolul (unul dintre alte cîteva mii, dar poate cel mai infamant din cîte a scris) este de a mă identifica cu "opiniile" personajelor-ofițeri de Securitate - vom vedea că pînă și acestea sînt falsificate - și să acrediteze ideea că sînt un "simpatizant" al Securității. Și dacă mai există un dubiu, el se va risipi pe parcurs, pentru că "demonstrația" lui Alex. Ștefănescu e "strînsă" și obstinată, ca a unui oștean disciplinat care ține să-și ducă misiunea la bun sfîrșit. În aceste condiții, mă văd nevoit să o "demontez" pas cu pas nu pentru a "polemiza" cu Alex. Ștefănescu, ci pentru respectul pe care-l datorez cititorilor mei și pentru a demonstra cum e pusă la cale nu o "diversiune", ci o "murdărie" de presă, deși cei doi termeni pot coexista foarte bine. Cum adică "își aragă merite în salvarea țării"? Sîntem în '88! Nimeni nu poate să-și aroge ceva ce încă nu a avut loc. De ce se prefăce oare Alex. Ștefănescu că nu înțelege prăpastia care poate exista între "dorința" unor ofițeri de Securitate (și nu numai!), exprimată în '88, și realizarea ei? Și de ce se prefăce mereu că uită evidența că acesta nu e decît volumul I al romanului meu și că multe se mai pot întîmpla, în stare să-i uimească și să-i "contrarieze", din acest punct de vedere, încă mai mult decît pînă acum?!

* Text refuzat de "România literară"

✓ AGENDA CULTURALĂ ✓ AGENDA CULTURALĂ ✓

MIERCURI 27 APRILIE

- **Centrul Cultural American**, ora 18: "Tineri interpreți români și muzica americană"
- **Institutul Francez**, ora 19: Seară de muzică și poezie franceză, cu Cristina Tomescu și Marius Stănescu

JOI 28 APRILIE

- **Institutul Goethe**, ora 18: Vizionarea filmului "Dragoste la țară", de Karlheinz Rehbach (cielul Heimatfilm)
- **Sala Radio**, ora 19: Recital de pian Michael Levinas, Franța (Beethoven, Levinas)
- **Galeria Galateea**: Vernisajul expoziției de grafică a lui Adrian Stoicică
- **Ateneul Român**, ora 19: "Johannes Passion" de J.S. Bach, cu Orchestra simfonică și Corul Filarmonicii, dirijate de Jochen Wehner (Germania)

VINERI 29 APRILIE

- **Ateneul Român**, ora 19: "Johannes Passion"
- **Institutul Francez**, ora 19: Profesorul Jean Morange conferențiază despre "Democrație și drepturile omului"

- **Sala Radio**, ora 19: Pianista Ilina Dumitrescu, acompaniată de Orchestra Radiodifuziunii, dirijor Horia Andreescu (Mendelssohn-Bartholdy, Grieg, Dvorjak)

SÎMBĂTĂ 30 APRILIE

- **Studioul Alfred Alessandrescu**, ora 11.30: Recital instrumental Șerban Novac, Laurențiu Gherman (fagot) - Mozart, Bonser, Nussio, Bach, Haydn

MARTI 3 MAI

- **Muzeul Național de Artă**, ora 18: Program de serenade interpretate de Trio "Romantica"
- **Sala Radio**, ora 19: Pianista Dana Borșan și Orchestra Radiodifuziunii, dirijată de Cristian Neagu (P. Constantinescu, Schumann, Schubert)
- **Galeria Orient**: Vernisajul expoziției de artă decorativă a Georgetei Lavrie
- **Clubul din Universitate**, ora 18: "Cafeneaua critică", patronată de Ion Bogdan Lefter

Rubrică realizată de DOMNICA MACRI

ION BOGDAN LEFTER

O istorie apropiată

Profitând de faptul că veți publica un întreg grupaj de opinii despre **Amințirile în dialog** ale tandemului Matei Călinescu-Ion Vianu și presupunând că printre invitații Dumneavoastră se vor afla unii care să le descrie, să le caracterizeze și să aprecieze "cronicărește" cit sint ele de bune, aș vrea să fac pe marginea lor, a acestor **Amințiri**, câteva notații mai personale. Căci, din punctul meu de vedere, cartea celor doi face parte dintre acelea - mai degrabă rare - care reușesc să te atragă într-o relație "caldă", extrem de participativă, "tușantă" până la cote pe care decența intelectuală ne împiedică de obicei să le recunoaștem. Sigur că genul memorialistic e prin chiar natura lui foarte atant, de vreme ce știm că el nu ne oferă ficțiuni, precum restul literaturii, ci povești adevărate, vieți trăite, povești și vieți care, la urma urmei, ar fi putut fi "ale noastre" și pe care aproape că nu le putem citi altfel decât "identificându-ne" (în sensul lecturii/criticii "de identificare"). Inșă nu vreau să fac aici speculații generale, ci să spun ceva despre cazul particular în discuție. Voi încerca să explic în continuare două dintre motivele pentru care, citindu-le, am simțit aceste **Amințiri în dialog** foarte speciale și apropiate.

În primul rând, apropiată e chiar perioada la care ele se referă. Pentru mine, pentru generația mea, e un fel de "trecut prezent" (cum se numește un timp verbal al limbii engleze). Și asta pentru că poveștile adevărate din carte sînt depășite de niște oameni încă "frageși" pentru genul memorialistic (cînd au avut curajul să-și pună biografiile pe birte, în 1991-1992, mai aveau doi-trei ani pînă să împlinescă șazezeci, dar și pentru că eu, cititorul lor, fac la rîndul meu parte din generația imediat următoare, apropiată deci, dintr-o generație pe care cu un soi de spașimă trebuie să o recunoaștem drept una din ce în ce mai puțin "tinăra" și din ce în ce mai mult "de mijloc" (deși continuu să mă simt amic, coleg și congener cu studenții mei de la Universitate, care din ce generație fac - oare - parte?). Vreau să spun că pentru mine, cititorul, **Amințirile** acestora acoperă - mai întîi - o epocă despre care, chiar dacă n-am trăit-o direct (anii '30-'40-'50, pe lume ivindu-mă abia în 1957), am tot auzit prin familie, de la rude și cunoștințe, și se încheie cam atunci cînd se încheie și adolescența mea, adică acea vîrstă de-a lungul căreia - îți dai mai tirziu seama - nu înțelegi ma-

re lucru din cele ce se petrec în jurul tău. E o istorie care-mi sună foarte familiar, parcă o știu de undeva, deși parcă n-am trăit-o chiar eu - și pe care o descopăr cu adevărat abia citind-o, "reamintindu-mi" ce povestesc cei doi autori, recunoscînd peste tot frînturi dintr-un trecut tulbur și încercînd să construiesc din ele un sens. Mă "identific" cu viața din **Amințirile în dialog** și pentru că, parcă mergîndu-le, "trăiesc" simpatetic alături de personajele lor, lăsîndu-mă absorbit de povești, dar și pentru că ele, personajele, vin într-un mod neașteptat înapre mine, înșind din carte și ajutîndu-mă să-mi regăsesc propriul trecut.

Al doilea motiv pentru care **Amințirile** lui Matei Călinescu și ale lui Ion Vianu exercită asupra mea o seducție specială va părea ceva mai "obiectiv", mai "profesional": le-am simțit foarte apropiate, foarte "adevărate" pentru că sînt scrise cu foarte multe cuvinte. Gamele lexicale pe care le folosesc cei doi autori sînt extraordinar de bogate, de o diversitate - îmi vine să spun - incredibilă. Alții vor arăta că e la mijloc talentul lor literar, cunoscut deja și totuși surprinzător de expresiv aici, aproape o revelație. Conșins că așa este, mă gîndesc - totuși - la altceva atunci cînd vorbesc despre cuvintele multe din carte: nu atît la complexitatea stilistică, artistică la care participă, nu la eminența cu care limbajul își comunică propria plasticitate, cu care "se comunică"; ci la - parcă - infinita capacitate a acestor **Amințiri** de a numi lumea, la "referențialitatea" lor evasi-exhaustivă. Cuvinte de toate felurile, concrete și abstracte, descriptive și sugestive, nume de obiecte ori metafore intelectuale, cuvinte simple și cuvinte înzorzonate, rustice ori nobile, demne ori umile, cuvinte rușinoase și cuvinte fără perden, tandre sau brutale, colorate sau palide, banale sau citeodată năstrușnice, cuvinte de toate vîrstele, care din vocabularul obișnuit al zilelor noastre, care cu parfum arhaic ori, dimpotrivă, cu nerv neurologistic ori împrumutate pe loc din alte limbi, cuvinte sobre și cuvinte alintate, lucide sau patetice, cinice sau melodramatice, cuvinte frumoase și cuvinte urite, melodioase și zgomotoase, blinde și zvăpăiate, cuvintele toate, bune sau rele, s-au adunat în cartea aceasta ca rarori altunde (în afară de dicționare, firește!) - și mie mi se pare că **Amințirile în dialog** reușesc astfel să atingă un grad extrem de prețios de adevăr, de autenticitate efectivă, așa-zicînd "palpabilă", verificabilă practic. Pentru că viața așa este, ea un imens caleidoscop pe care nu-l poate descrie decât un caleidoscop de cuvinte. Încît parcă-parcă utopia devine realitate: citînd, simți că trăiești...

IRINA COROIU

Victor sau copiii la putere

Ana Giontea îi gradează stările de la indiferența la imprecizie, de la ris nervos la strigăt patetic, și prietena ei ingrată, dominată de un temperament erotic debordant, căreia Mirela Goren îi modelează trăirile contradictorii de impetuosă (pocrită și sinceră panicată). Generalul - cal de bătaie la propriu și la figurat - este jucat în travesti de Ileana Predescu. Într-o compoziție a senilității bine controlată. "Tristă și penibilă", ființa nefericită asimilată Morții înșăși este, în interpretarea Mariane Buruiană, o eroină misterioasă, cu o secretă putere de seducție în ciuda "morbidityții sulfuroase". Tatăl adulterin, predispus la compromis fără acrupule, profită de dezinvoltura lui Adrian Titieni, iar Petre Lupu cochetează inspirat cu astenia și crizele de conștiință ale soțului încornorat. Această enclavă familială viciată e completată de o servanță ce-și oferă serviciile la orice oră din zi și din noapte, Cristina Buburuz dezvăluindu-i rînd pe rînd "calitățile". Prezența superfluă a medicului e amendată de Radu Gabriel printr-o mască de carnaval.

Chiar de la ridicarea cortinei albe, plină de desene puerile, publicul intră în rezonanță cu umorul burlesc, cunoscîndu-l pe protagonist - cel ce este considerat deopotrivă un copil minune și un monstru care tocmai se pregătește să-și serbeze cei nouă ani de existență saturată de cinice revelații. Cornel Scripcaru corespunde indicațiilor autorului, are peste 1,80 înălțime, iar pleșuvia îi conferă un aer comic flegmatic, convenind perfect apatiei, metafizică angoasă care-l va provoca personajului și moartea, prin preaplinul de cunoaștere lucidă și clarviziune catastrofică. În defel ușoara experiență de observare a mediului inconjurător îi este alături, furnizîndu-i prețioase observații, cea care se va dovedi a-i fi soră. Într-o excelentă formă, Mariana Mihut îi atribuie o adorabilă insolentă durduliei fetei, dinamică, extrem de geloasă și de candidă.

Tensiunea primei părți a spectacolului - în care se consumă intriga de suprafață a triunghiului amoros persiflat în trompă - este redimensionată în partea a doua, cînd decorul sufrageriei se schimbă cu cel al dormiterului matrimonial. Treptat se gîlăsează către onirismul pe care-l presupune freudiană radiografare a colului sociale bolnave, anulîndu-se în mod spectaculos granița dintre realitate și via. Patul conjugal își estompează conturul pe fundalul instelat al universului, în mod iluzoriu idealizat și purificat prin sinuciderea părinților ce-și conștientizează culpabilitățile, dar și prin moartea sarcascului puști, îmbrățișat prematur.

Această insolită proiectare în scenă a subconștientului depozitar al tarelor umane marchează pentru spectatorul de astăzi moartea definitivă a inocenței.

Paradoxala destelenire

Pe harta culturală a Capitalei, un nou punct de interes: barul-cafenea din subsolul Facultății de Litere. Fosta sală de mese, refugiu antiaerian în timpul celui de-al doilea război mondial, depozit de carte, sală de sport, locul este de acum sortit să servească drept reper unei viitoare confruntări cu istoria. Aici are loc, în fiecare luni, Ceneșul Litere (coordonator Mircea Cărtărescu), iar în fiecare marți **Cafeneaua critică** (cu Ion Bogdan Lefter).

Orice tentativă de a face o ierarhie este inutilă, ea și orice discuție cu privire la rivalitățile dintre cei doi mentori. Și asta pentru că producțiile originale ale studenților sînt tot atît de interesante pe cît sînt de atractive temele dezbătute sub genericul **Cafenelei critice**: "Jurnalul între literatură și istorie" - invitat Andrei Pleșu -, "Genul memoriilor sau o posibilă mitologie contemporană" - invitat Alexandru Paleolog -, "Conceptul de postmodernism pornind de la G. Vattimo și J.-F. Lyotard" - invitați Magda Cărneci și Paul Cornea. Pe 26 aprilie: "Teatrul în contextul cultural actual", cu Victor Rebengiuc și Ion Caramitru.

Piața Universității este, fără îndoială, un loc privilegiat și sub aspect cultural. Inițiativele studenților literați au, tocmai de aceea, dimensiunea unei acțiuni de paradoxală destelenire, prin cucerirea unui nou spațiu: barul-cafenea din subsolul Facultății de Litere.

MIHAI PAVELESCU

MARIAN CHIRIAC

Bosnia – jocul tragic de-a hoții și vardiștii

Căderea enclavei musulmane Goražde și noul ultimatum NATO – nici încălcat, nici respectat – au reconfirmat câteva lucruri deja știute: ONU s-a transformat într-o instituție specializată în justificarea pasivității, NATO pare doar un bau-bau de paradă, iar angajamentele dintre marile puteri sînt simple cuvinte pe hîrtie. Asta în timp ce, după aproape o lună de lupte sîngeroase, la Goražde au murit aproape 500 de persoane.

O lună de groază

"Salutări dintr-un oraș în care moartea înseamnă noroc" este fraza de început a unui raport trimis la cartierul general al Înaltului Comisariat pentru Refugiați de către doi membri UNCHR aflați la Goražde. "Ultimele două zile aici au fost iadul pe pămînt." "Numeroși răniți stau printre dărîmături și ar fi un act de sinucidere să încerci să-i aduci la spital. Oricum, toate sălile de operație și echipamentele de sterilizare au fost distruse." "Morții sînt îngropați în pripă noaptea, de fapt acoperiți cu un strat subțire de nisip."

Vineri 22 aprilie, în spitalul din Goražde s-a tras cu tancurile de la doar două sute de metri, pe cînd în restul orașului artileria continuă să măture totul în jur. Observatorii ONU aflați la fața locului declarau revoltăți că sîrbi se joacă pur și simplu de-a măcelul.

Sîmbătă, deși între timp se aprobase o nouă rezoluție ONU care nu conținea nici un fel de amenințări la utilizarea forței și se convenise asupra unui acord de încetare a focului, ofensiva armatei sîrbe a continuat. Tot acum, NATO a cerut permisiunea de a lansa lovituri aeriene, dar Națiunile Unite au refuzat să răspundă favorabil acestei cereri. Duminică luptele s-au mai domolit, iar trupele sîrbe au început să se retragă în afara orașului, supunîndu-se cu întîrziere ultimatumului.

Se încheia o lună de groază la Goražde.

Să încercăm acum o succintă prezentare a contextului acestui conflict din Bosnia-Herțegovina. În enclava Goražde trăiau 65.000 de musulmani. Ora-

șul este un punct strategic extrem de important. Aici se află o mare fabrică de armament, iar un combinat chimic din apropiere producea în ultimul timp substanțe explozive. "Goražde era poziția strategică cea mai importantă din întreaga Bosnie. Este moartea rezistenței noastre", declara premiul nobel bosniac Haris Silajđić.

În replică, liderul sîrb Radovan Karadžić a afirmat că Goražde și-a pierdut statutul de zonă de securitate ONU atîta timp cît de aici s-au declanșat mai multe atacuri musulmane împotriva pozițiilor sîrbe. Totodată, partea sîrbă a arătat că nu poate sta cu mîinile în sin în timp ce musulmanii se înarmează din ce în ce mai mult, profitînd de faptul că pot aduce armament din Europa Centrală și Slovenia tranzitînd teritoriul Croației, devenit acum stat prieten.

Noua ordine inexistentă

Situația în Bosnia pare ieșită de sub orice control.

Mai întîi s-a remarcat o disfuncție la nivelul politico-militar al conducerii sîrbe. Duminică 19 aprilie, la Pale, în urma discuțiilor purtate de emisarul ONU, Yasushi Akashi, cu liderul sîrbilor bosniaci Radovan Karadžić și cu emisarul rus Vitali Ciurkin se convenise încetarea imediată a focului. În replică, liderii militari reprezentați de generalul Ratko Mladić, au continuat ofensiva militară. Ulterior, Ciurkin avea să declare: "Nu-ș merge atît de departe încît să cred că direcțiunea politică nu-i mai poate controla pe militari. Mai curînd ar trebui să-și amelioreze canalele de comunicare".

Nici acțiunile Națiunilor Unite nu s-au remarcat prin coerență. Amenințările au fost mai curînd formale, iar refuzul clar adresat Alianței Nord-Atlantice pentru utilizarea forței nu a fîcut decît să-i gîfoneze imaginea, deja afectată de ceea ce s-a întîmplat la Sarajevo.

Mult mai interesant este ceea ce se petrece în Rusia. Aici, opinia publică, dar mai ales Parlamentul și Biserica, vedeau în ridicarea embargoului impus Serbiei soluția ultimei șunse. În acest context, au surprins carecum declarațiile președintelui Boris Elțin și ale ministrului de Externe Andrei Kozîrev, care au condamnat în termeni clari cucerirea orașului Goražde și au pledat pentru utilizarea forței. În schimb, Legislativul rus – la inițiativa unui deputat aparținînd partidului lui V. Jirinovski – a luat inițiativa organizării unei conferințe internaționale asupra situației din Balcani, unde R. Elțin și-a asume responsabilitatea rezolvării conflictului din Bosnia. Iar ministrul Apărării, Pavel Graciov, a fost și mai clar, apreciînd că acțiunile militare ale sîrbilor la Goražde au fost generate de provocările musulmane.

Statele Unite par să nu poată ieși încă din vechia dilemă: cum să acționeze militar (sub auspiciile ONU), atîta timp cît în zonă nu există capacitate militară pentru a-i putea opri pe sîrbi, iar utilizarea forței ar duce în mod cert la extinderea conflictului. Vinerea trecută, președintele Clinton înainta Consiliului Atlantic spre aprobare un plan de protejare a tuturor celor 6 enclave musulmane din Bosnia. "Cred că se vor desfășura ample acțiuni", declara secretarul de stat Warren Christopher, fără a specifica însă despre ce fel de acțiuni va fi vorba.

Conflictul din Bosnia-Herțegovina pare să nu mai aibă sfîrșit.

Cronologie

29 martie – După o perioadă de relativă acalmie, artileria sîrbă din jurul orașului Goražde începe din nou bombardamentele.

5 aprilie – Forțele sîrbe ocupă malul stîng al râului Drina, la periferia orașului.

6 aprilie – Consiliul de Securitate solicită "încetarea imediată a oricărui atac".

8 aprilie – Într-o intervenție publică, președintele Bill Clinton menționează posibilitatea participării Statelor Unite la eventuale raiduri aeriene.

10 aprilie – Sîrbi bosniaci încep să pătrundă în oraș. În două rînduri, avioane americane aparținînd NATO atacă forțele armate sîrbe. Belgradul hotărăște suspendarea oricărui contact cu FORPRONU.

15 aprilie – Ca replică la atacurile americane, forțele sîrbe doboară un avion NATO și lovesc un al doilea.

17 aprilie – În urma utilizării intensive a artileriei, sîrbi reușesc să pună stăpînire pe cea mai mare parte a orașului.

19 aprilie – Misiunea militară a ONU reușește să elibereze o parte din cei 200 de ofițeri reținuți, de mai multe zile, în tabăra sîrbă.

Editura CLAVIS

execută la prețuri convenabile
cărți de vizită, foi antet, pliante, cataloage,
afișe, postere, ferpere, felicitări,
formulare tipizate etc.
Adresa: Calea Victoriei 120,
Tel 614.17.76, Tel/fax 311.22.08

PREȚUL ABONAMENTELOR DEJA CONTRACTATE NU SE MODIFICĂ, INDIFERENT DE SCHIMBĂRILE ULTERIOARE ALE PREȚULUI REVISTEI.

LA SEDIUL
REDACȚIEI
PUTEȚI
CUMPARA
DIN STOC:

Anul 1990, numerele 12, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 24, 25, 28, 32, 33, 38, 41, 44.

Anii 1991, 1992, 1993.
Exemplarele vechi sînt comercializate la prețul actual al revistei.

Revista "22" oferă ABONAMENTE CU REDUCERE pentru PENSIONARI, CADRE DIDACTICE, ELEVII, STUDENȚII, FOȘTI DETINUȚI POLITICI, VETERANI DE RĂZBOI.

Costul abonamentelor trimestriale cu reducere este:

1.400 lei cu ridicare de la redacție,
1.800 lei cu expediere prin poștă.

Cei interesați sînt rugați să trimită adeverințe corespunzătoare (talon de pensie, adeverințe de la școală etc.) pe adresa: Revista "22" Calea Victoriei 120, sector 1, București, cu specificarea pentru Serviciul de Distribuție. Adeverințele sînt valabile un an de zile.

Abonamentele cu reducere sînt sponsorizate de INSTITUTUL PENTRU DEMOCRATIE ÎN EUROPA DE EST și ASOCIAȚIA EST-LIBERTÉS.

Costul abonamentelor trimestriale integrale este:

2.100 lei cu ridicare de la redacție,
2.500 lei cu expediere prin poștă.

Cei interesați sînt rugați să expedieze prin mandat postal sau cu corespunzătoare tipului de abonament dorit pe adresa:

Revista "22", cont 45103532 RGR
Efilia, sector 1, Str. Lăndru nr. 10, București.

Abonamentele făcute la redacția "22" sînt mai ieftine decît cele prin RODIPET.

CITIZII DIN STRĂINĂTATE se pot abona la revista "22" depunînd costul abonamentului în conturile noastre deschise la Banca Comercială Ion Țiriac S.A. București, Str. Doamnel nr. 12 (pentru dolari în contul 4120253230, pentru mărci în contul 4120253231, pentru franci francezi în contul 4120253235, pentru lire italiene în contul 4020253234) sau (pentru orice fel de valută) trimițînd un cec (money order) pe adresa: Revista "22", Calea Victoriei 120, cod 70179, sector 1, București, România.
Costul abonamentelor pentru cititori din străinătate:

	1 an	6 luni	3 luni
- zona europeană:	80 \$	40 \$	20 \$
	140 DM	70 DM	35 L
	500 FF	250 FF	125 FF
	140.000 LIT	70.000 LIT	35.000 LIT
- alte continente:	100 \$	50 \$	25 \$

sau echivalentul în orice monedă convertibilă.

Revista "22" anunță exclusivitatea difuzării sale în străinătate. Difuzorii de presă neautorizați de redacție (inclusiv RODIPET) vor trebui să răspundă conform prevederilor legale.

Gabriela Adamesteanu (redactor-șef), Rodica Palade (redactor-șef adjunct), Andrei Cerna (redactor-șef adjunct), Ilie Serbănescu (publicist comentator), Dan Perjovschi (director artistic), Oana Armeanu (actualitate socială), Horatiu Pepine, Marian Chiriac, Raluca Stroe-Brumario (actualitate politică), Florina Popa (șef departament economic), Cornelia Nicolae (contabil), Radu Dobîndă (corectură), Gina Martin (fotoreporter, secretariat), Mircea Ionescu (șef serviciu difuzare), Mihaela Chiua (difuzare), Flori Sava, Ioan Condor (publicitate). Rubrici permanente: Tia Serbănescu (comentarii politice), H.-R. Patapievici (escu). Corespondenți externi: Adrian Niclescu (Milano), William Totok (Berlin), Ion Mircea Damian (Paris).

Responsabil de număr: Andrei Cerna
Redacția și administrația: București, Calea Victoriei 120, Tel. 614.17.76, Tel/fax 311.22.08

Acest număr
a apărut
cu sprijinul
Fundației
Soros

Tipărit la
"TIPOREX" SA
Calea Plevnei 114
Tehnoredactare
computerizată:
Adrian Ballag,
Alexandru Cirop
Revista "22"

ISSN-1220-5761